

Ogeysiiska Nidaamka Ilaalinta

Cusbooneysiintii ugu dambaysay: 10/16/18

Ogeysiis: Warqadan waxaa loo cusbooneysiyey si loo dabaqo xeerarka helintaanka Xeerka Waxbarashada ee Waaxda Michigan. Ku qancida badalka waxba in aan laga bedelin.

Xeerka Waxbarashada ee Waaxda Michigan
Xafiiska Waxbarashada Gaarka Ah

Guddida Waxbarashada ee Gobolka

Casandra E. Ulbrich, Ku-Xigeenka
Richard Zeile, Ku-Xigeenka
Michelle Fecteau, Xoghayaha
Tom McMillin, Khasnajiga
Nikki Snyder, Wakiilka *NASBE* [*National Association of School Boards of Education –*
Gudida Waxbarashada Dugsiyada Qaranka]
Pamela Pugh
Lupe Ramos-Montigny
Eileen Lappin Weiser

Kusii-Simaha

Rick Snyder, Gudomiyaha Gobolka
Sheila A. Alles, Maamulka Guud Waxbarashada Gobolka

Xeerka Waxbarashada ee Waaxda Michigan [*Michigan Department of Education (MDE)*]

Xafiiska Waxbarashada Gaarka Ah
608 West Allegan Street
P.O. Box 30008
Lansing, MI 48909
517-241-7075
[Bogga MDE \(www.michigan.gov/mde\)](http://www.michigan.gov/mde)

Xeerka Waxbarasho Shaqsiyadka Naafa ah [*Individuals with Disabilities Act (IDEA)*] sharciyada Dhexe ee ka quseya waxbarashada arday ga naafa ah u baahan dugsiya, wax lasiyo waalidka ilma naafa ah lasiyo ogeysiiska ka kooban sharaxaada in la helayo nidaamka ilaalinta qofka oo hoos yaala *IDEA* iyo Waaxda Waxbarashada Sharciga Mareykanka U.S. [*United States – Dawlada Mareekan ka*]. Nuqul ka ogeysiiska kan waa in lasiiyaa waalidka markeliya sanadkiiba, hadii aan horey losiin nuqulkan waalidka: (1) iyado loo sameynayo u dirid qimeyn ama ka codsashada qimeynta waalidku soo gudbiyay ee lagu eegayo ilma; (2) marki la heley cabashada Gobolka oo ku xusan 34 *CFR* §§300.151 [*Code of Federal Regulations – Xeerka Sharciyada Dhexe*] ilaa 300.153 iyo halida habka gudbinta cabashada ugu horeysay ee ku salaysan §300.507 ee sanadka dugsiya; (3) marka la rabo in lagaadho talaabo sharci ah taas oo noqoneysa u badalka dejinta meel kale; iyo (4) iyadoo loo eegayo ogolaanshaha waalidka. [34 *CFR* §300.504(a)]

Ogeysiiska nidaamka ilaalinta qofka waa in uu ka koobnada sharaxaada dhamaystiran oo ah dhamaan nidaamka ilaalinta qofka taas oo laga heli karo qodobadan; §300.148 (ugu badalitanka waxbarashada gaarka dugsiyada gaarka ah ee qarashka dawlada), §§300.151 ilaa 300.153 (nidaamka cabashada Gobolka), §300.300 (ogolaanshaha), §§300.502 ilaa 300.503, §§300.505 ilaa 300.518, iyo §§300.530 ilaa 300.536 (nidaamka ilaalinta Farqadisa E ee Qeybta B ee qawaaninta), iyo §§300.610 ilaa 300.625 (habka bixinta xogta sirta ah Farqadisa F).

Kalmadahan lasoo gaabiyey ee sosocda waxa laga helaya dhamaan qoraalkan:

ALJ	Xukunka Xeerka Maamulka [<i>Administrative Law Judge</i>]
BIP	Qorshaha Isdhex Galka hab Dhaqanka [<i>Behavioral Intervention Plan</i>]
FAPE	Waxbarasho Dawladed Bilaash Ah Oo Ku Haboon [<i>Free Appropriate Public Education</i>]
FERPA	Xuquuqda Waxbarashada Qoyska iyo Ilaalinta Xogta Shaqsiga [<i>Family Educational Rights and Privacy Act</i>]
FBA	Qimeeynta Hab Dhaqanka Maskaxed [<i>Functional Behavioral Assessment</i>]
IDEA	Xeerka Waxbarasho Shaqsiyadka Naafa ah [<i>Individuals with Disabilities Education Act</i>]
IEE	Indha Indheye Waxbarashada Madaxbanan [<i>Independent Educational Evaluation</i>]
IEP	Nidaam Waxbarasho Shaqsiyadeeysan [<i>Individualized Education Program</i>]
MDE	Waaxda Waxbarashada ee Michigan [<i>Michigan Department of Education</i>]
OSE	Xafiiska Waxbarashada Gaarka Ah [<i>Office of Special Education</i>]
SOAHR	Xafiiska Mamulka Gobolka Dhageysiga Iyo Sharciga [<i>State Office of Administrative Hearings and Rules</i>]

Fahfahinta uu ka Kooban yahay

Ogeysiiska Nidaamka Ilaalinta	12
Xogta Guud ahaan	12
Ogeysiiska Qoraalka Ka Hor	12
34 CFR §300.503	12
Ogeysiiska	12
Ogeysiiska ogolaanshaha	12
Ogeysiiska ahaan isticmaal nidaam waxbarasho shaqsiyadeeysan ah.	13
Ogeysiiska luuqad la fahmi karo ah	13
Afkaaga Hooyo	13
34 CFR §300.29	13
Fariinta Qadka-hawada	13
34 CFR §300.505	13
Ogolaanshaha Waalidka – Qeexitaano	14
34 CFR §300.9	14
Ogolaanshaha	14
Ogolaanshaha Waalidka	14
34 CFR §300.300	14
Ogolaanshaha qiimaynta hore	14
Sharciyada gaarka ah ee xanadada ilmaha gobolka ee qiimaynta hore ...	15
Adeega ogolaanshaha waalidka	15
Joojinta ogolaanshaha waalidka	16
Dib u qimeynta ogolaanshaha waalidka	16
Qoraalka dadaal dheeraad ah lagu heli ogolaanshaha waalidka	17
Ogolaanshaha kale loo bahanyahay	17
Indha Indheye Waxbarashada Madaxbanan	17
34 CFR §300.502	17

Guud ahaan	17
Qeexitaano	18
Qarashka dawlada qiimaynta iyo xuquuqda waalidka	18
Bilaabida qiimeynta waalidka.....	19
Dalabka qiimeynta haaya xukunka xeerka maamulka.....	19
Shurudaha dugsiga degmada rabo	19
Xogta Sirta Ah	19
Qeexitaano.....	19
34 CFR §300.611.....	19
Xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan	20
34 CFR §300.32	20
Ogeysiiska Waalidiinta	20
34 CFR §300.612.....	20
Helitanka Xuquuqda	21
34 CFR §300.613.....	21
Isticmalka Keydka	21
34 CFR §300.614.....	21
Warbixinta in Ka Badan Hal Ilma	21
34 CFR §300.615.....	21
Liiska Noocyada iyo Warbixinta Goobta	22
34 CFR §300.616.....	22
Qarashka	22
34 CFR §300.617.....	22
Wax Yaba Lagu Kordhiyey Warbixinta Codsigiisa Waalidka	22
34 CFR §300.618.....	22
Fursada Dhageysiga	22
34 CFR §300.619.....	22
Nidaamka Dhageysiga	23

34 CFR §300.621.....	23
Natiijada Dhageysiga	23
34 CFR §300.620.....	23
Ogolaanshaha Soo Bandhigida Xogta Shaqsi Ahan Lagu Aqoonsan	23
34 CFR §300.622.....	23
Ilaalimaha.....	24
34 CFR §300.623.....	24
Baabi'inta Maclumaadka.....	24
34 CFR §300.624.....	24
Xuquuqaha Arday.....	24
34 CFR §300.625.....	24
Dhex-Dhexaadin	25
Dhex-Dhexaadin	25
34 CFR §300.506.....	25
Guud Ahaan.....	25
Shuruudaha	25
Dhex-dhexaadiyaha caadilka ah.....	26
Nidaamka Cabashada Gobolka	27
Farqiga u Dhexeeya Qaabka Cabashada dhageysiga iyo Nidaamka Cabashada Gobolka	27
Raacida Nidaamka Cabashada Gobolka.....	27
34 CFR §300.151.....	27
Guud ahaan	27
Xaalka u diidida adeeg ku haboon	28
Nidaamka Cabashada Gobolka Ugu yar	28
34 CFR §300.152.....	28
Waqti xadidan; nidaamyada ugu yar.....	28
Waqtia kordhinta; go'aanka ugu dambeeya; fulinta	28

Cabashada Gobolka iyo dhageysiga dacwada	29
Buuxinta Cabashada Gobolka	29
34 <i>CFR</i> §300.153.....	29
Nidaamka Habka Gudbinta Cabashada	31
Buuxinta Habka Gudbinta Cabashada	31
34 <i>CFR</i> §300.507.....	31
Guud ahaan	31
Xogta waalidiinta	31
Habka Gudbinta Cabashada	31
34 <i>CFR</i> §300.508.....	31
Guud ahaan	31
Tusmada cabashada.....	31
Ogeysiiska ayaa loo baahan yahay ka hor dhageysiga habka gudbinta cabashada	32
Ku Filan Cabashada.....	32
Cabashada Wax ka badalka.....	32
Jawaabta dugsiga degmada ee habka gudbinta cabashada	33
Xisbi ga kale ee jawaabtoda habka gudbinta cabashada	33
Nooca Qaababka	33
34 <i>CFR</i> §300.509.....	33
Dejinta ilma goortii lagu jiro Habka Gudbinta Cabashada iyo Dhegaysiga oo La Xalinayo	34
34 <i>CFR</i> §300.518.....	34
Nidaamka dib u xalinta	34
34 <i>CFR</i> §300.510.....	34
Shirka dib u xalinta.....	34
Muddada dib u xalinta	35

Hagaajinta lagu sameenayo muddada 30 ka cisho ah waqtiga dib u xalinta	36
Dejinta heshiis qoraal ah	36
Waqtiga eegida xishiiska	36
Dhageysiga habka gudbinta cabashada	37
Habka Dhexdhexaadka Ah Ee Ugu Fican Dhageysiga.	37
34 CFR §300.511.....	37
Guud ahaan	37
Xukunka xeerka maamulka dhexdhexaadka ah	37
Mowducan arinka nidaamka dhegeysiga.....	37
Waqtiga codsiga dhageysiga.....	37
Waxyaabaha ka reeban waqtiga la isku wafaqay	38
Xuquuqda Dhageysiga	38
34 CFR §300.512.....	38
Guud ahaan	38
Xogta dheraadka la kashifay.....	38
Xuquuqaha dhageysiga waalidka.....	39
Go'aamada dhageysiga	39
34 CFR §300.513.....	39
Go'aanka xukunka xeerka maamulka.....	39
Sharciga dhisan.....	39
Kala sarida codsiga nidaamka dhageysiga	39
Warbixinada iyo go'aamada gudida latalinta iyo guud ahaan dadwaynaha	39
Racfaan	40
Go'aamada ugu dambeynta; Racfaan; Habka dib u egida dhexdhexaadka ah .	40
34 CFR §300.514.....	40
Dhageysiga Go'amada ugu dambeynta	40

Xadida Waqtiga Iyo Karitaanka Dhageysiga.....	40
34 CFR §300.515.....	40
Talaaboyinka Dawlada, Ay ku Jirto Waqtiga Kaas oo Ficilka Diwan Geliyey	40
34 CFR §300.516.....	40
Guud ahaan	40
Waqtiga xadidan.....	41
Nidaamyo dheraad ah	41
Xaakimka maxkamadaha degmada	41
Dhismaha sharciga.....	41
Qarashka Qareenka	42
34 CFR §300.517.....	42
Guud ahaan	42
Qarashka abaalmarinta ah	43
Nidaamka Marka la Anshax-marinayo ilma maha Naafa ah.....	45
Awooda Shaqalaha Dugsiga	45
34 CFR §300.530.....	45
Xalinta arin walba waqti gaar ah	45
Guud ahaan	45
Awooda dheraadka ah	45
Adeegyada.....	45
Go'aaminta natijada	46
Go'aaminta hab dhaqanku waxuu cadeyn muujineysa u yahay naafa ah ilma.....	47
Duruufo gaar ah	48
Qeexitaano	48
Ogeysiiska	48
Badalka Dejinta Iyado ay Sababtay Kaga Sarida Anshaxa	49

34 CFR §300.536.....	49
Go'aaminta Goobta.....	49
34 CFR § 300.531.....	49
Racfaan	49
34 CFR § 300.532.....	49
Guud ahaan	49
Awooda xukunka xeerka maamulka.....	50
Meeleynta Xilliga Lagu Jiro Racfaan.....	51
34 CFR §300.533.....	51
Daryel guud ilma weli kuma haboona waxbarasha gaarka ah iyo adeegyada La Xiriira.....	51
34 CFR §300.534.....	51
Guud ahaan	51
Waxbarashada asaasiga ah ee arimaha anshaxa	51
Mamnuuca ah	51
Shuruudaha lagu codsanayo haddii aanu jirin aqoon asaasi ah	52
U diritaanka iyo Talaaboyinka Sharci Fulineed iyo Maamulka Garsoorka	52
34 CFR §300.535.....	52
Gudbinta warbixinta	52
Waxyaalaha loo baahnyahay si ay u dhacdo ugu badalitanka uu waalidka keliya uu ku geynayo ilma dugsiyada gaarka loo leeyahay isagoo isticmaalaya Qarashka Dawlada	53
Guud ahaan	53
34 CFR §300.148.....	53
Magdhawga qarashka geeynta dugsiyada gaarka ah	53
Xadidaha magdhawga	54
Wareejinta Xuquuqda Waalidka Da'da Qaangaadh ka	54
34 CFR §300.520.....	54

Ku lifaaqa A – Qeexitaano Dhexe	55
Dhaawac Jirka Aad u Daran	55
18 <i>USC</i> 1365(h)	55
Hub	55

Ogeysiiska Nidaamka Ilaalinta

Xogta Guud ahaan

Ogeysiiska Qoraalka Ka Hor

34 CFR §300.503

Ogeysiiska

Dugsiga degmada du (ula jedada "dugsiga degmada," sida loogu Ogeysiiska, waxay ku jirta nidamka akademiga dugsiga dawliga ah) waa in uu ku siyaa ogeysiiska qoraalka ah (oo sheegayo warbixin qoraal adiga ah), goortey tahayba:

1. Soo jeedintan waa in lagu bilaabaa ama wax lagaga badalaa aqoonsiga, qiimaynta ama waxbarasho u halida ilma hagu ama in habka bixinta waxbarasho bilaash ah oo ku haboon [*Free Appropriate Public Education (FAPE)*] ilma haga; ama
2. In la diido bilaabida ama waxka badalka aqoonsiga, qiimaynta, waxbarasho gaynta ilma hagu ama habka bixinta *FAPE* ee ilma hagu.

Ogeysiiska ogolaanshaha

Ogeysiiska qoraalka waa inuu:

1. Sharaxaa talaaboyinka dugsiga degmada usoo jedinayo ama ku diidayo in la qaado talaabo;
2. Faahfaahi sababta dugsiga degmada usoo jeedinayo ama u joojinayo in talaabo la qaado;
3. Sharax nidaamka qiimeynta kasta, kaydinta ama warbixinta dugsiga degmada si u go'aansado in doorto ama inuu iska diidid talaaboyinka;
4. Waa in kujiraa xaqiiqda taas sheegayo inad heleysid ilaalinta habka bixinta nidaamka ilaalinta qofka Qeybta B ee *IDEA*;
5. Waa in kuu sheegaa sida lagu helayo fahfaahin ah nidaamka ilaalinta qofka hadiiba talaabada dugsiga degmada u qaadayo ama uu ku diidayo in lamayo u dirid qimeyn xalada;
6. Waa in ay kujirtaa qeyraad aad adigu kula xidhiidhi kartio caawin ahaan si aad u fahanto Qeybta B ee *IDEA*;
7. Fahfaahi doorashoyinka kale ee waxbarashada gaarka ilma maha Kooxda nidaam waxbarasho shaqsiyadeeysan [*Individualized Education Program (IEP)*] u tixgelin karan iyo sababaha doorashoyinka lagu soo diidey; iyo
8. Fahfaahinta ka bixi sababaha kale ee dugsiga degmada uu kuugu ogoladay ama kuugu diiday ficilkan.

Ogeysiiska ahaan isticmaal nidaam waxbarasho shaqsiyadeeysan ah.

Wakiilka dawlada waxay isticmaali karan *IEP* qeyb ahan ogeysiiska qoraalka ka hor ah ilaa iyo inta waraqadaha waalidka wafaqayan wax yabaha laga doonayo oo dhan ee §300.503.

Ogeysiiska luuqad la fahmi karo ah

Ogeysiiska waa inuu:

1. Ku qoran yahay luuqad fahmi karaan dadweynuhu guud ahaan; iyo
2. Laguugu siyaa afkaaga hooyo ama qaab kale oo aad fahmi kartid ilamaa ay u muuqato mid an suuragal aheyn in lasameeyo.

Hadii afkaaga hooyo ama qaabka kale lagu wada xidhiidho uu san aheyn luqad qoran, dugsiga degmada waa in uu hubiyaa:

1. Ogeysiiska waa in laguugu turjumaa cod afkaaga hooyo ama qaab kale lagu wada xidhiidho;
2. Waad fahmeysa nuxurka ogeysiiska; iyo
3. Waxaana jiraa cademo qoran oo 1 iyo 2 lagu cadeeyey.

Afkaaga Hooyo

34 CFR §300.29

Afkaaga hooyo, marka qof ku hadlo oo leh aqoon kooban English ka, micnahedu kuwan soo socda:

1. Luqada caadiga uu qof ku hadlo ama ilma, luqadaa caadiyan ilma wuxuu isticmalaya ilma tan waalidkii;
2. Dhamaan laxidhidhida ilma maha (ay ku jirto qimeynta ilma), in ay ahaata luqada caadiga uu ilma ku isticmaalo guriga ama goobta waxbarasho.

Qofka dhagaha la' ama indhaha la' ama qofka aan wax qorin, qaabka wax loogu gudbinayaa waa in ay noqotaa qaabka isagu isticmaalo (luqada calamadaha ah, maqal oo kaliya ama qalab u sahlaya fahanka ama ku xidhidhida afka).

Fariinta Qadka-hawada

34 CFR §300.505

Hadii dugsiga degmada uu waalid kaaga usoo bandhigaan in loogu soo diro qoraalada qaab cinwaankaaga, waxaad dooran kartaa in qoraaladan laguugu diro cinwaankaaga:

1. Ogeysiiska qoraalka ka hor;
2. Ogeysiiska nidaamka ilaalinta qofka; iyo
3. Ogeysiiska la xidhiidha habka gudbinta cabashada.

Ogolaanshaha Waalidka – Qeexitaano

34 CFR §300.9

Ogolaanshaha

Ogolaanshaha micnihiisa:

1. Waxaa si dhameystiran laguugu sheegay afkaaga hooyo ama qaabka kale lagu wada xidhidho (sida luqada calamadaha ah, qalabka sahla fahanka ama in cod ahaan lagugu so gudbiyay) dhaman xogta ku saabsan talaaboyinka lagu ogolaanshaha yaha adigu.
2. Waad fahansan tahay sido kale waanad ku waafaqday ficilada iyo ogolaanshaha ga ficilada uu qeexayo iyo liiska warbixinta (haddi wax kale) waa lasii deen doona iyo cida ay quseyso; iyo
3. Waad ogtahay in ogolaanshaha in ay tahay tabarucaad sidoo kale wad sameen karta in dib loogu noqdo ogolaanshaha wakhti kasta.

La noqoshada ogolaanshaha kama (masoo noqon) karto ficil aad samaysay ka bacdi marka aad ogolatey iyo inta adan ka noqon ogolaanshaha.

Ogolaanshaha Waalidka

34 CFR §300.300

Ogolaanshaha qiimaynta hore

Dugsiga degmada kuma sameyn karo qimeyn hore ilma maha si uu ugo'aamiyo hadii ilma haga ku haboon yahay Qeybta B ee *IDEA* ah si ay u helan waxbarasho gaar ah iyo adeegyada la xidhidha iyagoon marka hore ku soo dirin ogeysiiska qoraalka ka hor habka wax ugu soo jeedinta iyo iyadoon laga heysan ogolaanshaha sida lagu qeexay qeybta ciwaanka hoose, **Ogolaanshaha Waalidka - Qeexitaano.**

Dugsiga degmada waa in dadaal dheeraad ah sameeyaa sida lagu heli laha ogolaanshaha si loosameyo qimeynta kowad loona go'aamiyo hadii ilma haga uu yahay ilma naafa ah.

Ogolaanshaha haga qimeynta kowad waa *mahan* micnahedu waa xita waxat siineysa ogolaanshaha dugsiga degmada inuu siyo waxbarashada gaarka iyo adeegyada laxidhiidha ilma haaga.

Hadii ilma laga diwaangasho dugsiyada dawlada ama loo raadinayo ilma in la diiwan geliyo dugsiyada dawlada, adigana aad diiday ogolaanshaha qiimeynta kowad ama aad ku guul dareysatay inad ka jawabto ogolaanshaha lagugu weydiyey ogolaanshaha qiimeynta kowad ilma haga, dugsiga degmada wuxuu kara, lakin lama doonayo, doonayo inuu sameeyo qiimeyta kowad ee ilma haaga isaga ku

dhaqmaya Sharciga dhexdhexaadinta ama habka gudbinta cabashada, shirka dib u xalinta, iyo habka dhexdhexaadka ah ee ugu nidaamka dhageysiga. Dugsiga degmada jabin maayo waajibaadka ka saaran in ilma haaga helo lagu qiimeeyo hadii uu san raacin qiimeyntan ilma haga xaaladahisa.

Sharciyada gaarka ah ee xanadada ilmaha gobolka ee qiimaynta hore

Hadii dawladu uu ku xarunta xananada ilma ee Gobolka aan la nooleyn waalidkiisa

Dugsiga degmada uma baahna in u ka helo ogolaanshaha waalidka qiimaynta hore ee lagu go'aaminayo hadii ilma uu yahay ilma naafa ah:

1. Ka sakow dadaal dheeraad ah la sameyey, dugsiga degmada ma awoodo inuu raadiyo waalidka ilma ha;
2. Xuquuqdii waalidka oo lajoojinayo iyadoo nidaamka laraacayo sharciga Gobolka; ama
3. Xukunka ama wakiilka dawlada oo ka masuul ah daryel guud ilma ayaa saxiisday xuquuqda ilma in go'aamada waxbarashada iyo ogolaanshaha qiimeynta kowad shaqsiga aan aheyn waalidka.

Xananada Gobolka, sida IDEA, micnaha ilma oo ah:

1. Xananada ilma dawladu daryeesho, hadii ilma dawlada xananeyso waalidka lagu waajibiyey taqsuuska imtixan qaadaha go'aamada waxbarashada ilma isago ku hadlayo magaciisa xukunka ayaa dusha kala socon doona arinka ilma ama wakiilka dawlada oo ka masuul ah daryel guud ee ilma;
2. Iyadoo loo eegayo xananada Gobolka ee sharciga Gobolka;
3. Iyadoo loo eegayo xananada maxkamada ee sharciga Gobolka; ama
4. Heynta ururada samafalka ilma ha dadweynaha.

Adeega ogolaanshaha waalidka

Dugsiga degmada waa inuu kaa hela ogolaanshaha ka hor inta aan ilma haga waxbarasho gaar ah iyo adeegyada ilma marka ugu horeysa waana iney sameyan dadaal dheeraad ah si ay u helan ogolaanshaha.

Hadii aanad ka jawabin ogolaanshaha lagugu weydinayey ogolaanshaha ilma hagu inuu helo waxbarasho gaar ah iyo adeegyada la xidhiidha marka ugu horeysa ama hadii aad diidey ogolaanshaha, dugsiga degmada ma isticmaali doono nidaamka ilaalinta qofka (tusale, dhexdhexaadinta, habka gudbinta cabashada, shirka dib u xalinta, ama habka dhexdhexaadka ah ee ugu fican dhageysiga) in la helo xeshiis ama loo xukmin waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha (loosoo jedinayo ilma Kooxda *IEP*) laga yaba inad bixin ogolaanshaha ilma haga.

Hadii aad diidey in ilma hagu ogolaanshaha ay ku helayan waxbarasho gaar ah iyo adeeg yada la xidhiidha marka ugu horeysa, hadii aanad ka jawabin codsigii aad ku

bixin laheyd ogolaanshaha dugsiga degmada ilma haga siin maayo waxbarasho gaar ah iyo adeega loo radinayey ogolaanshaha dugsiga degmada:

1. Maahan rabitan aan la cadeceyn si loo sameyo *FAPE* inuu helo ilma hagu helitan la'anta adeegyada labixinayo ilma haga; iyo
2. Hadii aan loo bahneen kulan *IEP* ama in la hormariyo *IEP* ee ilma hagu iyo adeeg yada laxidhidha taas loo codsanayo ogolaanshaha ga.

Joojinta ogolaanshaha waalidka

Hadii qoraal ku ogeysiiso dugsiga degmada in aad ka noqotay ogolaanshaha in ilma hagu helo waxbarasho ku haboon iyo adeegyada laxidhidha, dugsiga degmada:

1. Masii wadi doono siinta waxbarashada gaar ka ah iyo adeegyada laxidhidha lasinayo ilma hagu;
2. Sidoo kale waa in ku siisaa ogeysiiska qoraalka ka hor, nidaam ka caadiga ah §300.503 sharciga *IDEA* qorshahooda masii socon doono iyo adeegyada laxidhiidha ee ku saleysan helitanka warqadada ku joojinta ogolaanshaha;
3. Ma isticmaali doono nidaamyada (tusale, xalinta sida dhexdhexaadinta, shirka dib u xalinta ama habka dhexdhexaadka ah ee ugu fican dhageysiga) si uu in la helo xeshiis ama in la xukmin in la siiyo ilma ha adeegyada waxbarasho ee gaarka ah la bixin doono;
4. Maahan rabitan aan la cadeceyn si loo sameyo *FAPE* inuu helo ilma haga helitan la'anta adeegyada labixinayo ilma haga;
5. Hadii aan loo bahneen kulan *IEP* ama in la hormariyo *IEP* ilma habka bixinta iyo adeeg yada laxidhidha; iyo
6. Looma baahna in labadalo waxbixinta waxbarashada ilma si meesha looga saaro tixraaca muujinaya in ilma han heley warqadi lagu joojinta ogolaanshaha waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada lasocda.

Dib u qiimeynta ogolaanshaha waalidka

Dugsiga degmada waa in haystaa ogolaanshaha ka hor qiimeynta ilma, ilaa dugsiga degmada uu dibad bixi karo:

1. Waxaa laqaaday talaaboyin macquul ah si loo helo ogolaanshaha dib u qiimeynta ilma haga; iyo
2. Adigu kamad jawaabin.

Hadii aad diidid ogolaanshaha dib u eegista ilma, dugsiga degmada waxaa u bannaan in sameeyo ama aanu samaynin dib u eegis in laga dhaadhiciyo ilma isagoo cuskanaya sharciyada dhexdhexaadinta, habka gudbinta cabashada, shirka dib u xalinta iyo habka dhexdhexaadka ah ee ugu nidaamka dhageysiga qaab uga gudbo diidmadada ogolaanshaha dib u qiimeyn ilma haga. Sida qiimaynti hore, dugsiga degmada jabin maayo waajibaadka ka saaran Qeybta B ee *IDEA* hadii ladiido in laga dhaadhiciyo dib u qiimeyn xaladan gudaheed.

Qoraalka dadaal dheeraad ah lagu heli ogolaanshaha waalidka

Dugsiga waa in qoraal ka sameeya sidii dadaal dheeraad ah loogu gali lahaa si loo helo ogolaanshaha waalidka ee qiimaynta kowad ilma si u helo waxbarasho gaar ah iyo adeegyada lasocda marka ugu horeysa, waa in dib loo qiimeya in loo raadiyo xanadada ilmaha Gobolka qimeynta kowad. Qoraalkan waa in ku jiraa kaydadii dugsiga degmada la isku dayayo goobtan, sida:

1. Faahfaahinta warbixinta telefoonada lawacay ama la isku dayey iyo natijada wicitanadaas;
2. Nuqulka waraqihi loo diray waalidka iyo jawabihi laga heley; iyo
3. Faahfaahinta warbixinta booqashadii loogu tagay guryahooda ama goobaha shaqo iyo wixi kasoo baxay.

Ogolaanshaha kale loo bahanyahay

Ogolaanshaha lagaagama ka hor dugsiga degmada ama:

1. Dib u eegin xogtii jirta ee ka mid ahyd qiimaynta ilma ama dib u eegistiisa; ama
2. Tijaabi ilma ama qiimeyn kale, ilma haga dhan lasiyo inta ka horaysa qiimaynta ama tijaabadan ogolaanshaha ayaa looga baahanyahay waalid koo dhan ilma hoo dhan.

Dugsiga degmada uma isticmaali karo diidmadaada ogolaanshaha hal adeeg ama howl inuu kuugu diido ama ilma hagu kaga joojiyo adeeg kale, faido u helayey ama howl kale.

Hadii gaysay ilma dugsi gaar ah oo iska bixisid kharashka ama guriga wax ku bartid markaasna ogolaanshaha siinin si ilma qiimayn ama dib u eegis loogu sameeyo ilma haga, isla markaasna anaad ka jawaabin ogolaanshaha ilma, dugsiga degmada ma isticmaali karo diidmo dhafid ah (tusale, dhexdhexaadinta, habka gudbinta cabashada, shirka dib u xalinta, habka dhexdhexaadka ah ee ugu fican dhageysiga) looma bahnaa in loo qadariyo ilma haga inuu xaq u leyahay inuu helo adeegyada cadalada (adeegyada lagu diyaariyey in lagu bixiyo dugsiyada gaarka ah ee ilma ha nadafada ah).

Indha Indheye Waxbarashada Madaxbanan

34 CFR §300.502

Guud ahaan

Sida hoos lagu sheegay, waxaad xaq u leedahay indha indheye waxbarashada madaxbanan [*Independent Educational Evaluation (IEE)*] ee ilma hagu hadii aad diidid qiimaynta dugsiga degmada ku samayn lahaa ilma haga.

Hadii *IEE*, dugsiga degmada waa in kusiiyaa xog la xidhiidha meesha ka helaysid *IEE* iyo shurudaha dugsiga degmada lagu xareynayo xerka degmada ee *IEE*.

Qeexitaano

IEE macnaheedu waa qiimayn ay sameeyen taqsuuska imtixan qaadaha kuwaas oo aan ka shaqaynin dugsiga degmada ee ka masuul ka ah waxbarashada ilma haagu.

Qaraxka shacabka waxaa looga jeedaa in dugsiga degmada bixiyo dhamaan kharashaadka qiimaynta ama ku suurta gasho in qiimayntu noqoto mid kharash la'aan ah adigoo nidaam ka caadiga ah habka bixinta Qeybta B ee *IDEA*, wuxuu dhigayaa in gobol kasta isticmaali karo waxa gobolka kale, degmada, dawlada dhexe iyo daqliga melaha gaarka loo leyahay laga heli karo baahiyaha gobolka Qeybta B ee Sharciga.

Qarashka dawlada qiimaynta iyo xuquuqda waalidka

Waxaad xaq u leedahay in ilma haga lagaa bixiyo qarashka dawlada *IEE* hadii ilma haagu si sharaf ugu helo qiimeynta dugsiga degmada, mawduucyada xaladadha soo socda:

1. Hadii gudbisatid codsi qoran oo kusaabsan *IEE* ilma hagu qarashka dawlada kadibna dugsiga degmada qoraal kugu soo jawaabo toddoba maalmood gudahood markii heleen ogolaanshaha, iyadoo lagu qeexayo ulajeda degmada laba mid ayey noqon kar: (a) in lagu ogolaado qarashka dawlada *IEE*; ama (b) in soo gudbisid fayl habka gudbinta cabashada aad ku codsanaysid in qiimayntan ku haboon tahay ilma hagu.
2. Hadii dugsiga degmada codsado dacwad dhegaysi, go'aanka kaso baxaana noqdo in qiimaynta dugsiga degmada ku haboon tahay ilma hagu, weli waxaad xaq u leedahay in heshid *IEE* lakiin ma aha mid lagaa bixinayo qarashka dawlada.
3. Hadii codsatay *IEE* ilma haga, dugsiga degmada wuxu ku waydiin donaa sababta u diidan tahay qiimaynta dugsiga degmada ku samaynayo ilma hagu. Sida ay doontaba ha ahaatee dugsiga degmada ma rabo sharaxaada iyo sababo dib loogu dhigayo in heshid *IEE* ee ilma hagu qarashka dawlada ama soo habka gudbinta cabashada ku dalbanaysid in furatid dacwad kaga hortagaysid qiimaynta ee dugsiga degmada samaynayo ilma haga.
4. Hadii *IEE* ga aad heshay dabaqaynin xerka degmada dugsiga wuxu habka gudbinta cabashada. Hadii go'aanka kaso baxa dacwadu noqdo in qiimayntu waafaqsanyn xerka degmada dugsiga, dib laguuguma soo celin doona kharashaadka *IEE*.

Waxaa lagu siin karaa ilma hagu hal mid oo ah *IEE* oo ilma qarashka dawlada markasta oo aad diidid qiimaynta dugsiga degmada ku samaynayo ilma haga.

Bilaabida qiimeynta waalidka

Hadii u heshid ilma hagu *IEE* oo qarashka dawlada ama aad la wadaagtid dugsiga degmada qiimaynti Ilma haga oo gaar iskaga bixisay:

1. Markaas dugsiga degmada waa in kuu tixgaliyaa natiijada qiimaynta ilma hagu hadii buuxinayso xerka dugsiga xerka degmada *IEE* waana in la tixgaliyaa habka bixinta *FAPE* oo ku haboon ilma; iyo
2. Adiga iyo dugsiga degmada waa in soo bandhigaan cadaymaha qiimayntooda marka dacwada la dhagaysanayo marka loo u dirid qimeyn ilma haga.

Dalabka qiimeynta haaya xukunka xeerka maamulka

Hadii xukunka xeerka maamulka [*Administrative Law Judge (ALJ)*] dalbado in la keeno *IEE* ga ilma hagu si qayb uga noqdo dhageysiga dacwada, kharashaadka qiimeynta waa in u qarashka dawlada.

Shurudaha dugsiga degmada rabo

Marka uu qarashka dawlada yahay *IEE* ee ilma waa in qiimaynta laga helaa meeshi lagu sameyey qiimayntan iyo aqoonta imtixan qaadaha kuwaas oo dabaqaya shurudaha dugsiga degmada isticmaalo marka qiimeyn samaynayo (shurucyadan waxay ka nidaam ka caadiga ah xaqa aad ku heleyso *IEE*).

Marka laga yimaado sharciga xaga sare ku xusan, dugsiga degmada waa in aanu la imanin xaalado keeni kara in ilma loo raadiyo nidaam ka *IEE* ayna qarashka dawlada.

Xogta Sirta Ah

Qeexitaano

34 CFR §300.611

Sida ku xusan ciwaanka sare tani, **Xogta Sirta Ah:**

- *Burburin* macnaheedu waa in jir ahan burburin ama ka sarida xogta qofka lagu garan karo si aan loo garan qofkaas xogtas ma'ahan doonto mid shaqsi lagu aqoon san karo.
- *Keydka waxbarashada* macnaheedu waa nooca warbixinta ka kooban qeexitaano "warbixinta waxbarashada" ee 34 *CFR* qaybtiisa 99 (Xuquuqda Waxbarashada Qoyska iyo Ilaalinta Xogta Shaqsiga ee 1974, 20 U.S.C. 1232g [*Family Educational Rights and Privacy Act (FERPA)*]). *FERPA* waxay qeexaysaa "warbixinta waxbarashada" keyd ahaan oo toos ula xidhiidha arday iyo ka shaqaynta hay'ad waxbarasho ama xisbi matalaya hay'ada.

- *Ururada ka qeyb qadanaya* macnaheedu waa dugsiga degmada, ururada ama hay'ad ama goob waxbarasho oo soo ururisa, ilaalisa ama isticmaasha xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan ama ka heshay xogtan qaybtooda B *IDEA*.

Xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan

34 CFR §300.32

Shaqsi ahan lagu aqoonsan xogta micneheedu waa:

- a. Magaca ilma haga, magaca waalidka ama magac kale oo ah qof qoyska ka mid ah;
- b. Meesha ilma haga degan yahay;
- c. Qofka waxa kale oo lagu garan karaa numberka arday ama nambarka badbadada ilma hagu bulshada; ama
- d. Liiska dabeecadaha qofka ama xogta kale ee suurtagalin karta in lagu garto ilma ha hab suuro gal ah.

Ogeysiiska Waalidiinta

34 CFR §300.612

Waaxda Waxbarashada ee Michigan *MDE* waa in siisaa waalidka ogeysiiska cadaynaya in *MDE* leedahay nidaam iyo shuruuc lagu ilaalinayo xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan taas oo ah in waalidka loo sh u dirid qimeyn:

1. Fahfaahinta baxada ogeysiiska waa in kooxaxa dadweynaha ee kunool Gobolka lagu siiyaa afkaaga hooyo;
2. Faahfaahinta xogta ilma xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan oo la ilaasha noocyada xogta laraadinayo iyo daariiqoyinka maamulka Gobolka in u isticmaalo xogtan (waxay iskugu jiran ilo la iskugu keenayo xogta) iyo sida loo isticmaali doono xogta;
3. Nidaamka iyo Shuruucda oo kooban ee hay'aduhu raacayaan waa in tixgaliyaa kaydinta, siinta gacan sedexaad, sii haynta iyo baabiinta xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan; iyo
4. Fahfaahinta dhamaan xuquuqda waalidka iyo ilma ha ee la xidhiidha xogtan taas oo ay ku jirto xuquuqda ku xusan *FERPA* iyo hirgalinta nidaamka 34 *CFR* qeybtisa 99.

Ka hor inta aan laxaqiijin goobta iyo talabada qimeynta (sidoo kale loo yaqaano "helitanka ilma"), waa in ogeysiiska lagu qoraa jaaraidka ama melaha kale warbahinta si loo ogaado warka waalidinta degan dhamaan Gobolka kadib loo hirgasho in qiimayn lagu sameeyo ilma si uu u helo adeeg waxbarasho oo ku haboon

Helitanka Xuquuqda

34 CFR §300.613

Ururada ka qeyb qadanaya shaqadan waa in ku ogolaataa in dib u eegtid keydka waxbarashada ilma hagu ee la xidhiidha warbixinta ururada ka qeyb qadanaya ururisay taas oo ku xusan qeybta B ee *IDEA*. Ururada ka qeyb qadanaya waa in ay ku fulisaa ogolaanshaha ku dalbanaysid in heshid warbixinta waxbarashada ilma hagu sida ugu haboon ee aan habsan keeni karin ka hor shirka loo egayo *IEP* ama habka dhexdhexaadka ah ee ugu fican dhageysiga (iyadoo ay ku jirto shirka dib u xalinta ama dhageysiga iyado loo egayo anshaxa), iyo mudo aan ka badnayn 45 maalmood kadib markii soo gudbisoo ogolaanshaha.

Xaqa aad u leedahay inaad kormeerto oo aad dib u eegto warbixinta waxbarashada waxay ka koobantahay:

1. Xaqa aad u leedahay in aad ka hesho jawaab ururada ka qeyb qadanaya sharaxaada ogolaanshaha macquulka ah iyo sharaxaada keydka;
2. Xaqa aad u leedahay inaad codsato in ururada ka qeyb qadanaya ay bixiso nuqullada warbixinta hadii aad si wax ku ool ah u kormeeri karin ama dib u eegi karin ilaa aad hesho nuquladaas; iyo
3. Xaqa aad u leedahay in wakiilkaada kormeero dib u eegis kusameeyan keydka.

Ururada ka qeyb qadanaya waxay u maleyneysa inaad awooda u leedahay inaad kormeerto oo aad dib u eegto warbixinta la xidhiidha ilma hagu hadii aadan kula talin inaad haysan awooda iyo sharciga Gobolka ee qareen quseeya xukunka arimaha sida ilaalinta, ama kala tagga iyo furitaanka.

Isticmalka Keydka

34 CFR §300.614

Ururada ka qeyb qadanaya waa inay heysaa diiwaanka dhinacyada helaya isticmaalka warbixinta waxbarashada ee la ururiyey, la hayay, ama loo adeegsaday Qeybta B ee *IDEA* (marka laga reebo helitaanka waalidiinta iyo shaqaalaha loo fasaxay ururada ka qeyb qadanaya), oo ay kujiraan magaca xisbi ga, helitaanka xogta ayaa lasiiyey iyo ujeedada looga baahan yahay xisbi gan loo ogol yahay inuu isticmaalo diiwaanada.

Warbixinta in Ka Badan Hal Ilma

34 CFR §300.615

Hadii diiwaanka waxbarasho ay ka mid yihiin macluumaad ku saabsan in ka badan hal ilma keliya, waalidka dhalay ilma ha waxay xaq u leeyihiin inay kormeeraan oo

dib u eegaan oo keliya macluumaadka la xidhiidha ilma hooda ama in lagu wargeliyo macluumaadkaas gaarka ah.

Liiska Noocyada iyo Warbixinta Goobta

34 CFR §300.616

Marka la codsado, ururada ka qeyb qadanaya waa iney ku siiso liiska noocyada iyo goobta warbixinta waxbarashada ee la ururiyey, la hayey, ama ay adeegsatay hay'adda.

Qarashka

34 CFR §300.617

Ururada ka qeyb qadanaya waa in lagu ganaaxo qarashka nuqulada warbixinta ee lagu sameeyey adiga oo hoos imanayo Qeybta B ee *IDEA* hadii khidmadaha aysan si wax ku ool ah kaaga horjoogsaneyn inaad xaq uleedahay inaad kormeerto oo dib u eegto xogtaas.

Ururada ka qeyb qadanaya mahan in lagu ganaaxo qarashka si ay u raadiso ama u hesho macluumaad sida hoos timaada Qeybta B ee *IDEA*.

Wax Yaba Lagu Kordhiyey Warbixinta Codsigiisa Waalidka

34 CFR §300.618

Hadii aad rumeysan tahay in macluumaadka ku jira warbixinta waxbarashada ee kusaabsan ilma hagu la soo ururiyey, la hayo, ama loo adeegsan jiray qeybta B ee *IDEA* waa mid been abuurka ah, marin habaabinta ah, ama ku xad gudub ah asturnaanta ama xuquuqaha kale ee ilma haga, waxaad codsan kartaa ururada ka qeyb qadanaya macluumaadka si ay u bedasho macluumaadka.

Ururada ka qeyb qadanaya waa inay go'aamiso in hadii labadalyo macluumaadka iyadoo nidaamka laraacayo ogolaanshaha mudo macquul ah waqtiga laga heley ogolaanshaha.

Hadii ururada ka qeyb qadanaya ay diiddo inay bedesho macluumaadka iyadoo nidaamka laraacayo ogolaanshaha, waa inay kugu wargalisaa diidmada waxayna kugula talinaysaa xuquuqda dhageysiga sida ku qeexan ciwanka, Fursada Dhageysiga.

Fursada Dhageysiga

34 CFR §300.619

Ururada ka qeyb qadanaya ah waa inay kaa codsata, ku siiso fursada dhageysiga in warbixinta la cadeeyo warbixinta waxbarashada ee ku saabsan ilma hagu si loo

xaijiyo ineysan aheyn mid been abuurka ah, marin habaabinta ah, ama haddii kale ku xadgudubka asturnaanta xuquuqda kale ee ilma haga.

Nidaamka Dhageysiga

34 CFR §300.621

Waa in la qabtaa dhageysi in warbixinta la cadeeyo xogta waxbarashada iyada oo nidaamka laraacayo habka sida dhageysiga ee hoos yimaada *FERPA*.

Natijada Dhageysiga

34 CFR §300.620

Hadii, natijada dhageysiga ururada ka qeyb qadanaya ah ay go'aamiso in macluumaadka been abuurka ah, marin habaabinta ah ama hadii kale ku xadgudbayo asturnaanta ama xuquuqda kale ee ilma, waa in ay si sax ah u bedeshaa macluumaadka oo ay kuugu wargaliso qoraal ahaan.

Hadii, natijada dhageysiga ururada ka qeyb qadanaya ah ay go'aamiso in macluumaadka uusan aheyn been abuurka ah, marin habaabinta ah ama hadii kale ku xadgudbayo asturnaanta ama xuquuqda kale ee ilma hagu waa inay kusheegan xuquuqda aad u leedahay inaad ku qorto xaqiiqda ay ka hayaan ilma ha warbixinta kusaabsan macluumaadka ama bixinta sabab kasta oo aadan ku raacsaneyn go'aanka ururada ka qeyb qadanaya.

Sharaxaada noocan oo kale ah ee ku qoran warbixinta ilma hagu waa in:

1. U ogolow ururada ka qeyb qadanaya in ay hayaan qayb ka mid ah xogta ilma hagu ilaa iyo inta warbixinta ama qeybaha iska soo horjeeda loo ogolaanayo ururada ka qeyb qadanayo; iyo
2. Hadii ururada ka qeyb qadanaya ay koox un u sheegto warbixinta ilma hagu ama xisbi lagu muransan yahay, sharaxaada waa in sidoo kale lala wadaaga xisbi gaas.

Ogolaanshaha Soo Bandhigida Xogta Shaqsi Ahan Lagu Aqoonsan

34 CFR §300.622

Hadii aan shaaca laga qaadin xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan ee warbixinta waxbaashada (iyada oo aan laga helin ogolaanshaha waalidka) ayaa loo fasaxay *FERPA*, ogolaanshaha waa in la helaa kahor intaan xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan loo soo bandhigin dhinacyada kale ee aan ahayn saraakiisha hayadaha kaqeyb galayaasha. Marka laga reebo xaaladaha hoos ku qeexan, ogolaanshaha looma baahna kahor intaan xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan loo sii deynayo mas'uuliyiinta ururada ka qeyb qadanaya ah ujeeddadiisu tahay inay buuxiyaan shuruudaha Qeybta B ee *IDEA*.

Ogolaanshaha daada, ama ogolaanshaha ilma ha u qalma ee gaaray dada qaan-gaadhka sida waafaqsan sharciga Gobolka, waa in la helaa kahor intaan xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan loo siideyn saraakiisha hay'adaha ka qeyb galaya bixinayo adeegyada kala guurka ah.

Hadii ilma hagu kujiro, ama tagayo, dugsi gaar ah oo aan ku yaalin dugsi degmada aad degantahay, ogolaanshaha waa in lahelaa kahor intaan xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan ilma hagu lasiideyn inta u dhaxeysa mas'uuliyiinta dugsi degmada gaarka ah iyo masuuliyiinta degmada dugsi aad degantahay.

Ilaalimaha

34 CFR §300.623

Ururada ka qeyb qadanaya waa in ay ilaliso xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan uruurinta, keydinta, bixinta, iyo marxalada burburinta.

Hal sarkaal oo ka socda ururada ka qeyb qadanaya waa in ay isticmalan mas'uuliyadda si lagu hubinayo qarsoodi ahaan xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan.

Dhamaan dadka ururinaya ama isticmaalaya xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan waa inay qaataan tababarka ama nidaamyada Michigan ee siyaasadaha iyo nidaamyada la xidhiidha qarsoodiga hoos yimaada Qeybta B ee *IDEA* iyo *FERPA*.

Ururada ka qeyb qadanaya wa in ay sii wadaan, kormeerka dadweynaha, liiska magacyada iyo booska shaqaalaha hay'adda dhexdeeda kuwaas oo laga yaabo inay helaan xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan karo.

Baabi'inta Maclumaadka

34 CFR §300.624

Dugsi degmada waa in ay ku wargeliso marka xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan karo la ururiyey, la hayey, ama loo isticmaalo sida hoos timaada Qeybta B ee *IDEA* inaan u baahneyn adeegga waxbarashada ilma hagu.

Macluumaadka waa in lagu baabi'iya ogolaanshaha ga. Si kastaba ha ahaatee, diiwaanka joogtada ah ee magaca ilma hagu, cinwaanka, lambarka taleefoonkiisa, darajoyinka, warbixinta joogitanka, fasallada uu ka soo qeyb galay, heerka darajada la dhammeeyey, iyo sanadka la dhammeeyey ayaa la ogolaan karaa iyadoon waqtiga xadidan.

Xuquuqaha Arday

34 CFR §300.625

Sida uu dhigayo qawaaniinta *FERPA*, xuquuqda waalidiinta ee ku saabsan warbixinta waxbarasho aya loo wareejiyaa arday markuu gaadho da'da 18 sano.

Xuquuqda waalidka sida hoos timaada Qeybta B ee *IDEA* ee ku saabsan warbixinta waxbarashada ayaa sidoo kale loo wareejiyaa arday ga markuu gaadho 18 sano. Si kasto ay ahaato, ururada ka qeyb qadanaya waa inay bixisaa ogeysiiska kasto oo looga baahan yahay Qeybta B ee *IDEA* ee arday ga iyo waalidka labadaba.

Dhex-Dhexaadin

Dhex-Dhexaadin

34 CFR §300.506

Guud Ahaan

MDE ayaa dejisay nidaamyo dhex-dhexaadin ah si loogu ogolaado adiga iyo dugsiga degmada in ay xaliyaan khilaafaadka ku lug leh arin kasta oo hoos timaada Qeybta B ama Qeybta C ee *IDEA*, oo ay ku jiraan arrimaha ka soo horjeeda cabashada gobolka ama habka gudbinta cabashada. Sidaa daraadeed, habka dhexdhexaadinta si loo xalliyo khilaafaadka sida hoos timaada Qeybta B ama Qeybta C ee *IDEA* ah ha noqoto ama yeysan noqonin innad soo gudbin Habka gudbinta cabashada si aad u codsto habka gudbinta cabashada oo hoos imaanaya dhageysiga **Buuxinta Habka Gudbinta Cabashada**.

Shuruudaha

Nidaamyadu waxay xaqiijinayaan nidaamka dhex dhexaadinta:

1. Waa mutadawac nimo qeybtaada iyo qeybta dugsiga degmada;
2. Looma isticmaalo in lagu dido ama dib loo dhigo xuquuqda dhageysiga nidaamka xuquuq dhowrista, ama in lagu diiddo xuquuqda kale ee aad leedahay qeybta B ama qeybta C ee *IDEA* ah; iyo
3. Waxaa la qabanaya dhexdhexaadiye heer sare ah oo dhexdhexaad ah oo loo tababaray farsamoyinka ugu waxtarka fican dhexdhexaadinta.

Dugsiga degmada ayaa laga yaaba inuu soo saaro nidaamyo siinaya walidiinta iyo dugsiyada oo doorta inaysan isticmaalin nidaamka dhexdhexaadinta, fursad ay kula kulmaan, waqti iyo goobo kugu habbon adiga, iyadoo xisbi aan xiseynayn:

1. Kasoo kujira qandaraas xaalka ugu dambeya qilaafka ama xarunta warbixinta iyo tobarka walidiinta ama bulshada waalidka ah, xarunta kheyradka bulshada waladiinta ee Gobolka; iyo
2. Cida sharaxi doonto faa'iidada iyo dhirigelinta isticmaalka geedi socodka dhex-dhexaadinta.

MDE waa inay haysaa liistada dadka dhex-dhexaadiyeyaasha aqoonta dheradka leh iyo inay ogaadaan shuruucda iyo qawaaniinta la xidhiidha habka bixinta

waxbarashada gaarka ah iyo adeegga la xidhiidha. *MDE* waa in ay doortaan dhexdhexadiye yaal si qof walba ugu lug laha, wareegsan, ama kuwa kale dhex-dhexaad u ah.

Gobolka wuxuu masuul ka tahay kharashka habka dhex-dhexaadinta, oo ay ku jirto kharashka shirarka. Adeegyadan waxaa bixiya [Adegyada Waxbarashada Dhex-dhexaadinta Khaaska ah](http://MiKids1st.org) [*Special Education Mediation Services*] (<http://MiKids1st.org>).

Kulan kasta oo dhex-dhexaadin ah waa in la sii dejiya waqtigii loogu talagalay iyo goobta lagu qabanayo meel adiga kugu haboon iyo dugsiga degmada.

Hadii adiga iyo dugsiga degmada aad xalisaan khilaafka ayadoo loo marayo hanaanka dhexdhexaadinta, labada dhinacba waa inay galaan heshiiska sharci ahan oo qeexaya xalka iyo:

1. Waxay sheegaysa in dhammaan wada xaajoodkii dhacay intii lagu jiray geedi-socodka dhex-dhexaadinta uu sii ahaan doono mid qarsoodi ah oo aan loo isticmaali karin caddayn kasta oo dhageysiga nidaamka xuquuq dhawrista ama nidaam dawladed u maraya sharciga; iyo
2. Waxaa saxeexay adiga iyo matalaha dugsiga degmada oo awood u leh inuu xoojiyo dugsiga degmada.

Qoraal, Heshiis dhex-dhexaadin oo saxiixan waa sharciga lagu dhaqmayo maxkamad kasta Gobolka oo dawlad awood sharci leh (maxkamad leh awood hoos timaada sharciga Gobolka si ey u maqasho kiis noocaan ah) ama degma kasta maxkamad leh eek u kutaala Mareykanka.

Doddaha dhacay wakhtiga lagu guda jire nidaamka dhex-dhexaadinta waa inay ahaadaan qarsoodi. Looma isticmaali karo caddayn kasta oo mustaqbalka ah iyadoo lo marayo dacwad cadaalad sharci ah ama nidaam dawladed maraya sharciga ah oo maxkamad kasto oo dhexe ama maxkamad gobolka oo helaya gargaar sida hoos timaada Qeybta B ama Qeybta C ee *IDEA*.

Dhex-dhexaadiyaha caadilka ah

Dhex-dhexaadiyaha:

1. Ma noqon karto shaqaale ka tirsan *MDE* ama dugsiga degmada ee ku lug leh waxbarashada ama daryel guud ilma hagu; iyo
2. Waa inaysan lahayn dano shakhsiyadeed ama mid xirfadeed oo khilaafsan hadafka dhex-dhexaadiyaha.

Qofka waa inuu aha qof taqasus u leh dhex-dhexaadiya nimada ma ahan inuu noqdo shaqaale katirsan dugsiga degmada ama hay'ada Gobolka maxaa yeelay

isiga ama iyada waxaa mushaar siiya dugsiga degmada ama hay'ada si uu ugu ad u dirid qimeyn dhex-dhexaadiyaha ahaan.

Nidaamka Cabashada Gobolka

Farqiga u Dhexeeya Qaabka Cabashada dhageysiga iyo Nidaamka Cabashada Gobolka

Qawaaniinta Qeybta B ee *IDEA* ah waxay kala habraacayan nidaamka cabashada Gobolka iyo habka gudbinta cabashada iyo dhegeysiga habraac cadaalada. Sida hoos lagu faahfaahiyey, shaksi kasta ama hay'ad kasta ayaa soo gudbin kara cabashada gobol xadgudubka si qarsoodi Qeybta B ama Qeybta C ee laga doonayo dugsiga degmada, *MDE*, ama wakiilka dawlada. Adiga ama dugsiga degmada oo keliya ayaa soo gudbin habka gudbinta cabashada kara xalad kasto la xidhidha soo jeedinta ama diidmada in la bilaabo ama labadalo aqoonsiga, qiimeynta ama meelaynta waxbarashada ee ilma naafa ah habka bixinta *FAPE* lasinayo ilma ha. Halka shaqaalaha *MDE* guud ahaan ay tahay inay xaliyaan cabashada gobolka 60 maalmood jadwal taariikheed gudohood, hadii aan la kordhinin, *ALJ* waa inuu dhageysto habka gudbinta cabashada (hadii aan lagu shirka dib u xalinta ama dhex-dehexaadinta) ayna soo saaraan go'aan qoran 45 maalmood gudahood ka dib dhammaadka muddada xalinta.sida ku qeexan faaylasha ciwaanka hoostiis ah, **Nidaamka Dib u Xalinta**, hadii aysan *ALJ* aan bixinin waqti cayiman oo kusaabsan ogolaanshaha ama ogolaanshaha dugsiga degmada. Cabashada gobolka iyo habka gudbinta cabashada, xallinta iyo nidaamka dhageysiga ayaa si buuxda loogu sharaxay hoos.

Raacida Nidaamka Cabashada Gobolka

34 CFR §300.151

Guud ahaan

MDE waa in ay leedahay nidaam qoraal (fiiri xeerarka maamulka ee khaaska ah ee waxbarashada, Sharciga 340.1701a, 340.1851-1853) ee:

1. Dib u xallinta cabashada Gobolka, oo ay ku jiraan cabashada ay soo gudbiyeen urur ama shaqsi Gobol kale;
2. Buuxinta cabashada.
3. Si ballaaran loo faafiyey nidaamka cabashada Gobolka ee waalidiinta iyo shaqsi yaadka kale ee daneynaya, oo ay ku bilaabida qimeynta xarunta warbixinta iyo tobarka walidiinta ururada u dooda shacabka, ku nolaansho xarun madaxbanan, iyo hay'ado kale oo ku haboon.

Xaalka u diidida adeeg ku haboon

Marka dib lo xalliyo cabashada Gobolka ee *MDE* ay u heshay ku guuldareysiga bixinta adeegyada ku haboon, *MDE* waa in ay xalisaa:

1. Ku guul daraysiga bixinta adeegyada ku haboon, oo ay ku jiran tallaabooyin sax ah oo ku haboon baahiyaha ilma ha; iyo
2. Habka bixinta adeeg yada mustaqbalka ku haboon ilma ha naafadaha ah.

Nidaamka Cabashada Gobolka Ugu yar

34 CFR §300.152

Waqti xadidan; nidaamyada ugu yar

MDE iyada oo loo marayo Xafiiska Waxbarashada Gaarka Ah [*Office of Special Education (OSE)*], waxaa ku jiri doona nidaamka cabashada gobolka oo ah waqti xadidan 60 cisho kadib marka cabashada loo gudbiyo:

1. Samee baaritaan madax bannaan hadii *MDE* ay go'aamiso in baaritaanka qeybtaa lagama maarmaan yahay;
2. Sii cabashada fursad lagu gudbin karo macluumaadka dheeraad ah, hadal ahaan ama qoraal, oo ku saabsan eedeymaha ku jira cabashada;
3. Sii dugsiga degmada ama wakiilka dawlada kale ee dawlada fursad ay kaga jawaabaan cabashada ay ku jirto, ugu yaraan: (a) ikhtiyaarka hay'adda soo jeedinta lagu xalinayo cabashada; iyo (b) fursada waalid ee soo gudbiyey cabashada iyo hay'adda oo si mutadawac ah u ogolaato inay ku lug lahaato dhex-dhexaadinta;
4. Dib u eeg dhaman macluumaadka khuseeya, oo samee go'aan gaar ah oo madax banaan hadii dugsiga degmada ama wakiilka dawlada ay jabineyso shuruudaha qeybta B ee *IDEA* ah; iyo
5. Soo-saar go'aan qoraal ah cabashada ah wax kaga qabanaya eedeyn kasta cabasho kasta iyo ka kooban: (a) helitaanka xaqiqda iyo gabagabada; iyo (b) sababta go'aanka ugu dambeeya ee *MDE*.

Waqti kordhinta; go'aanka ugu dambeeya; fulinta

Hababka *MDE* ee kor lagu lagu shegay sidoo kale waa in:

1. Ogolaanshaha sii dheeraynta 60 maalmod ee waqti xadidan kaliya haddii: (a) duruufaha gaarka ah ee jiro marka loo ego cabashada Gobolka ee gaarka ah; ama (b) waalidka iyo dugsiga degmada ama wakiilka dawlada ku lugleh ayaa bilaash si u ogolaanayo in ay kordhiyaan waqtiga si loo xaliyo arrinta iyadoo loo marayo dhex-dhexaadin.
2. Waxaa ka mid ah nidaamka wax ku oolka ah ee hirgelinta *MDE* go'aanka ugu dambeeya, haddii loo baahdo, oo ay ku jiraan: (a) hawlo caawimaad farsamo; (b) wadahadal; iyo (c) tallaabooyin sixan lagu gaarayo waa fujin.

Cabashada Gobolka iyo dhageysiga dacwada

Hadii cabashada Gobolka ah oo qoraal ah la helo taas oo sidoo kale ah mawduuca dhageysiga habraac cadaalad leh sida hoosta cinwanka ku xusan **Buuxinta Habka Gudbinta Cabashada**, ama cabashada Gobolka waxa ku jira arrimo badan oo mid ah ama mid ka mid ah ay kamid yihiin dhageysiga, Gobolka waa inuu dhinac u dhigaa cabashada Gobolka ama qeyb ka mid ah cabashada Gobolka taas oo lagu xallilayo dhageysiga nidaamka xuquuq dhawrista leh illaa inta dhageysigu kadhamaado. Arin kasta ee cabashada Gobolka ee aan ka mid ahayn dhageysiga habraaca cadaaladeed leh waa in lagu xalliyaa iyada oo la isticmaalayo waqti xadidan iyo hababka xaga sare lagu sharraxay.

Hadii arrin laga soo gudbiyey cabashada Gobolka, horey loogu go'aamiyey nidaamka dhageysiga cadaaladeed ay iskaga mid yahiiin labada dhinac (adiga iyo dugsiga degmada), markaas go'aanka dhageysiga nidaamka xuquuq dhowrista wuxuu ku xiran yahay heshiiska arintaas, *MDE* waa in ay soo sheegta cabashada in go'aanku yahay heshiiska.

Cabasho eedeynta dugsiga degmada ama wakiilka dawlada kale oo ku fashilantay fulinta go'aanka dhageysiga nidaamka xuquuq dhawrista waa in ay ku xalisa *MDE*.

Buuxinta Cabashada Gobolka

34 CFR §300.153

Urur ama qof ayaa laga yaabaa inay soo gudbiyaan cabashada Gobolka oo qoraal ah oo la saxiixay sida kor ku xusan.

Cabashada Gobolka waa in ay ku jirtaa:

1. Xaqiiqda taas dugsiga degmada ama wakiilka dawlada ay ku xad gudbeen:
 - a. Wax kasta oo habka bixinta maamulka shuruucda waxbarashada gaarka ah;
 - b. 1976 PA [*Public Act – Xeerka Dadweynaha*] 451, *MCL [Michigan Compiled Laws – Xogta Sharciyada Michigan]* 380.1 *et seq.*, sida ay ugu lug leedahay barnaamijyada waxbarashada iyo adeegyada;
 - c. Xeerka waxbarasho shaqsiyadka naafa ah ee 2004, 20 *U.S.C.*, cutubka 33, §1400 *et seq.*, iyo xeerka fulinta qodobka, 34 *C.F.R.* qeybta 300, iyo 34 *C.F.R.* qeybta 303; xaqiiqooyinka ay ku saleysan tahay xaqiiqda;
 - d. Qorshaha dugsiga degmada dhexe;
 - e. Warbixinta kooxda ee nidaam waxbarasho shaqsiyadeeysan, xafiiska dhageysiga go'aanka, ama go'aanka maxkamada ee barnaamijka waxbarashada ama adeegyada; ama
 - f. Ogolaanshaha gobolka ee maaliyadaha federaalka ee hoos yimaada *IDEA*.
2. Saxeexa iyo macluumaadka lagala xiriira qofka cabashada qaba; iyo

3. Haddii lagu soo eedeeyey xadgudubyo ku saabsan ilma gaar ah:
 - a. Magaca ilma iyo cinwaanka goobta uu ku nool yahay ilma ha;
 - b. Magaca dugsiga uu ilma hu dhigto;
 - c. Marka laga hadlayo ilma hoy la'an ah ama dhalinyaro, macluumaadka lagala xiriir karo ee ilma iyo magaca dugsiga uu ilma dhigto;
 - d. Fahfaahinta ku saabsan nooca dhibaataada ilma, oo ay ku jirto xaqiiqoyin la xidhiidha dhibaataada; iyo
 - e. Dib u xaalinta la soo jeediyay ee dhibaataada illaa inta la ogyahay iyo in la heli karo xisbi u gudbineysa cabashada wakhtiga dacwada la xareeynayo.

Cabashada waa inay sheegto xadgudub dhacey wax aan ka badnayn hal sano kahor cabashada ay heshay *MDE* ama *ISD* [*Intermediate School District* – Dugsiga Dhexe ee Degmada].

Xisbi ga xareynaysa cabashada Gobolka waa inay nuquka cabashada ee ka gudbineysa dugsiga degmada ama wakiilka dawlada ah ilma ha waa in isla waqtiga uu jooga xisbi ga *OSE*.

MDE waxay samaysay nidaam si looga caawiyo nidaamka cabashada Gobolka. Qaabka nidaamka waxaa laga heli [bogga OSE](#) (www.michigan.gov/specialeducation). Lagagama baahna inaad isticmaasho qaabka nidaamka. Sis kasto ay ahaato, cabashada waa inay ka koobnata macluumaadka loo baahan yahay si loo buuxiyo cabashada Gobolka (eeg 1-4 xaga sare).

Nidaamka Habka Gudbinta Cabashada

Buuxinta Habka Gudbinta Cabashada

34 CFR §300.507

Guud ahaan

Adiga ama dugsiga degmada waa inaad soo gudbisan habka gudbinta cabashada arrin kasta oo la xidhiidha soo jeedinta ama diiditaanka in la bilaabo ama la badalo aqoonsiga, meeleynta waxbarashada ilma haga, qiimeynta ama habka bixinta *FAPE* ilma hagu.

Habka gudbinta cabashada waa inay sheegta xadgudub dhacey mudo aan ka badneyn laba sano ka hor adiga ama dugsiga degmada uu ogaa ama ay aheyd in ay ogadaan habka edeynta ee sal raac u ah habka gudbinta cabashada.

Waqtiga la go'aamiyey kor kuma qabanyo haddii aadan awoodi karin inaad soo gudbiso habka gudbinta cabashada waqtiga la go'aamiyey sababto ah:

1. Dugsiga degmada oo si qalad ah u soo bandhigey in ay xaliyeen arimaha lagu caddeeyey cabashada; ama
2. Dugsiga degmada ayaa kaa qariyey macluumaad adiga lagaa doonayey in lagu siiyo Qeybta B ama Qeybta c ee *IDEA* ah.

Xogta waalidiinta

Dugsiga degmada waa in uu kugu wargeliyaa Qarashka la'aan ama kharashka yaraanta sharciga iyo adeegyada kale ee la xidhiidha ee laga heli karo goobta, haddaad codsato macluumaadka, ama adiga ama dugsiga degmada fayl garaystaan Habka gudbinta cabashada.

Habka Gudbinta Cabashada

34 CFR §300.508

Guud ahaan

Si aad u codsatid dhageysi, adiga ama dugsiga degmada (ama qareenka kaga ama qareenka dugsiga degmada) waa in ay soo gudbiyan habka gudbinta cabashada ee *MDE*, ayna u keenan nuqul xisbi ga kale. Cabashadu waa inay ku jirtaa dhammaan waxyaabaha hoos ku taxan oo waa in lagu xafido qarsoodi.

Tusmada cabashada

Habka gudbinta cabashada waa inay ka koobnata:

1. Magaca ilma ha;
2. Cinwaanka goobta ilma ha degan yahay;

3. Magaca dugsiga ilma ha;
4. Haddii ilma hoy la'an ah ama dhalinyaro macluumaadka laga xiriirayo ilma iyo magaca dugsiga ilma maha;
5. Fahfaahinta ku saabsan nooca dhibaatada ilma ha ee la xidhiidha tallaabooyinka la soo jeediyey ama la diiday, oo ay ku jiraan xaqiiqooyinka la xiriira dhibaatada; iyo
6. Dib u xalinta la soo jeediyay ee dhibaatada illaa xad eey og yihiin iyo aad adigu heli kartid ama dugsiga degmada wakhtiga.

Ogeysiiska ayaa loo baahan yahay ka hor dhageysiga habka gudbinta cabashada

Adiga ama dugsiga degmada waxay yeelan kareysan nidaamka dhageysiga illaa adiga ama dugsiga degmada (ama qareenka kaga ama qareenka dugsiga degmada) si haboon ugu soo gudbiyan habka gudbinta cabashada oo ay ku jiran macluumaadka kor ku qoran. Habka gudbinta cabashada ayaa si sax ah loo soo gudbinaya marki ay helan *MDE* iyo xisbi ga kale.

Ku Filan Cabashada

Si habka gudbinta cabashada hor ugu socoto, waa in loo tixgeliyaa si ku filan. Habka gudbinta cabashada waxaa loo tixgelin donaa in ay ku filantahay (inay ka kooban tahay shuruudaha kor ku xusan) haddii aysan xisbi ga heleysa habka gudbinta cabashada (adiga ama dugsiga degmada) oo ogeysiiyo *ALJ* iyo xisbi ga kale qoraal ahaan, 15 maalmood gudahood markii la gudbiyo cabashada, in dhinacyada helaya xisbi ga ay rumaysan yihiin in habka gudbinta cabashada aysan waafaqin shuruudaha kor ku xusan.

Shan maalmood gudahood kadib helitaanka oggeysiinta xisbi ga helaya (adiga ama dugsiga degmada) waxay tixgeliyaan habka gudbinta cabashada oo aan ku *ALJ* waa inu go'aamiya haddii habka gudbinta cabashada ey waafaqday shuruudaha kor ku xusan, oo diga iyo dugsiga degmada qoraal ahaan la idin kuugu wargaliya isla markiiba.

Cabashada Wax ka badalka

Adiga iyo dugsiga degmada ayaa isbeddel ku sameyn kara cabashada keliya hadii:

1. Xisbi ga kale wuxuu ogoalanay bedalka qoraalka lana siiyo fursad dib loogu xalinayo habka gudbinta cabashada iyada oo loo marayo shirka dib u xalinta, ee hoos lagu qeexay; ama
2. *ALJ* waxuu bixinayaa ogolaanshaha bedelka, ugu dambeyn shan maalmood ka hor intaan la bilaabin nidaamka dhageysiga.

Hadii xisbi cabaneysa (adiga ama dugsiga degmada) ay bedel ku sameeyaan cabashada habka gudbinta cabashada, waqtiyada loo qabtay shirka dib u xalinta (oo ah 15 maalmood gudahood ee qabasahda cabashada) iyo wakhtiga dib u xalinta

(oo ay ku jiraan 30 maalmood gudahood qabashada cabashada) mar kale bilow taariikda la beddelay cabashada ee la gudbiyey.

Jawaabta dugsiga degmada ee habka gudbinta cabashada

Hadii aanu dugsiga degmada ku soo dirin ogeysiiska qoraalka ka hor, sida lagu sheegay cinwaanka, **Ogeysiiska Qoraalka Ka Hor**, ku saabsan mowducan arinka kuna jirtay habka gudbinta cabashada, dugsiga degmadu waa in ku helaa 10 maalmood gudahood habka gudbinta cabashada, kuna soo diraa jawaabta habka gudbinta cabashada oo ay ku jiraan:

1. Sharaxaada sababta dugsiga degmada u soo jeediyey ama u diiday in talaabo laga qaado wixii keenay habka gudbinta cabashada;
2. Fahfaahinta doorashooyin kale ee ilma hagu ay u tixgeliyeen Kooxda *IEP* iyo asbaabta ay doorashooyinka u diideen;
3. Fahfaahinta nidaamka qiimeynta, dabagal, xog keyd ah ama warbixinta dugsiga degmada u isticmaalay sal ahan soo jeedinta ama diidmada; iyo
4. Fahfaahinta qodobada kale ee la xidhiidha dugsiga degmada soo jeedintisa ama diidmadisa.

Siinta xogta ku jirta qaybaha 1-4 ee sare kama hortagayaan in dugsiga degmada cadentiisa in habka gudbinta cabashada daada inuu yahay mid aan dhameystir neen.

Xisbi ga kale ee jawaabtoda habka gudbinta cabashada

Marka la reebo kuwa ku hoos jira cinwaan-hoostisa aan laheyn xaga sare, **Jawaabta habka gudbinta cabashada ee dugsiga degmada**, xisbi ga helaysa habka gudbinta cabashada waa in mudo 10 maalmood gudahood ah ku qabtaan cabashada, ugu diraan xisbi kale jawaabta taas oo si gaar ah u la xidhiidhi arinta cabashadu

Nooca Qaababka

34 CFR §300.509

MDE waxa ay samaysay qaabka kaa caawinaya habka gudbinta cabashada. Uma baahnid inad isticmaasho qaabka ay sameysay *MDE*. Si kastaba ha ahaate, habka gudbinta cabashada waa inay ku jiraan dhamaan xogta laga buuxinayo habka gudbinta cabashada loo gudbinayo. Qaabka nidaamka waxaa laga heli [bogga OSE](http://www.michigan.gov/specialeducation) (www.michigan.gov/specialeducation).

(Ogeysiis: Isticmaalka qaabka foomku ma damaanad qaadayo in *ALJ* uu helayo cabasho ku filan, hadii ula jeedada cabashada xisbi ga kale ee ay saamaynaysaa ku filan cabashada.)

Dejinta ilma goortii lagu jiro Habka Gudbinta Cabashada iyo Dhegaysiga oo La Xalinayo

34 CFR §300.518

Marka laga reebo sida laynoo siiyey kuwa cinwaanka ka hooseeya, **Nidaamka Anshaxa Ilma ha Naafa ah**, marka habka gudbinta cabashada ay diwaangaliyaan *MDE* ayna helayaan xisbi ga kale, ilma hagu waa in baaqi ku sii ahaado xaaladiisa/xaaladeeda meelaynta waxbarasho inta lagu jiro wakhtiga nidaamka dib u xalinta, lana sugayo go'aamada habka dhexdhexaadka ah ee ugu fican dhageysiga ama dacwadda maxkamad, ilaa aad adigu Gobolka ama dugsiga degmada aad arinta ka heshiisaan.

Hadii habka gudbinta cabashada ay ku jirto ogolaanshaha bilawga diwaangelinta dugsi dawliga, ilma hagu, ogolaanshaha yaahaga, waa in lagu meeleyaa dugsi dawli oo joogto ah, ilaa inta laga dhamaystirayo dhamaan hawshan.

Hadii habka gudbinta cabashada ay ku jirto ogolaanshaha bilawga adeega hoos taga Qeybta B ee *IDEA* ah ilma hu kaas oo ka guuraya Qeybta C ee loogu adeegey *IDEA* Qeybta B ee *IDEA* aanu u qalmin Qeybta C adeegeda, maxaa yeelay ilma hu waa waxa uu galay sadexaad, dugsiga degmada uma baahna in la siiyo adeega Qeybta C ee ilma hu helayey. Hadii ilma hu la helo in uu u qalmo qeybta B ee *IDEA* iyo ogolaanshaha yaahaga ee ilma hu in uu helo waxbarasho gaar ah oo la xidhiidha marka hore, dabadeed, inta la sugayo natiijada hawsha, dugsiga degmada waxa ku waajiba in uu bixiyo waxbarasho gaar ah oo la xidhiidha adeega aan muranka ku jirin (ka adiga iyo dusiga degmadu aad ku heshiiska tihiiin).

Nidaamka dib u xalinta

34 CFR §300.510

Shirka dib u xalinta

Dugsiga degmada waa in kugu yeedha shirka dib u xalinta, iyo xubnaha la xidhiidha ama xubnaha qimeyayasha Kooxda *IEP* ah kuwaas oo takhasus gaar ah u leh xaqiiqada la soo ogaaday ee ku jirta habka gudbinta cabashada ada. Shirka dib u xalinta waa in laysku yeedha mudo 15 maalmood gudahood ah ka dib marka loo gudbiyo habka gudbinta cabashada *MDE*, ayna helaan dugsiga degmada. Habka dhegaysiga dacwaddu ma bilaami karo ilaa shirka dib u xalinta la qabto. Kulanka:

1. Waa in lagu soo dara wakiil ka dugsiga degmada kaas leh awood go'aan qaadasho isaga oo metalaya dugsiga degmada; iyo
2. Waa in aanu lagu soo darin qareenka dugsiga degmada ilaa adigana uu kula socdo qareenka.

Adiga iyo dugsiga degmada ayaa xaqiijinaya in xubno la xidhiidha Kooxda *IEP* ka soo geyb-galaan kulanka.

Ujeedda kulanku waa in lagu falanqeeyo habka gudbinta cabashada ada, iyo xaqiiqooyinka qaabeeynaaya salka u ah cabashada, hadaba dugsiga degmada waxa uu fursad u haystaa in uu dib xaliyo muranka.

Shirka dib u xalinta looma baahna hadii:

1. Adiga iyo dugsiga degmada aad ku heshiisaan qoraal ahan inad iska dhaaftaan kulanka; ama
2. Adiga iyo dugsiga degmada hadad ku heshiisaan in aad isticmaashaan habka dhexdhexaadinta, sida uu sheegay cinwaanka hoos imanaya, **dhex-dhexaadin**.

Muddada dib u xalinta

Hadii dugsiga degmada aanu u dib xalin habka gudbinta cabashada sida aad ku qanacsan tahay mudo 30 maalmood gudahood ah ilaa maalintii laga qabtay habka gudbinta cabashada (inta lagu jiro nidaamka dib xalinta) habka dhegaysiga ayaa dhici kara.

Mudada 45 ka cisho gudahood ah ayaa ay tahay in lagu gaadho go'aanka kama dambaesta ah oo ka bilaamaysa marka ay dhacdo 30 ka cisho ee muddada dib u xalinta, marka si hubaal ah looga reebo isbadalada la sameeyey 30 ka cisho ee dib u xalinta hoos lagu sharaxay.

Marka laga reebo adiga iyo dugsiga degmada oo ku heshiiyey inaad iska dhaaftaan nidaamka dib u xalinta ama isticmaashaan dhex-dhexaadin, adiga oo ku guul-daraysta ka qabygalida shirka dib u xalinta waxay dib u dhigaysaa muddada loo qabtay in lagu xaliyo nidaamka dib u xalinta iyo Nidaamka dhageysiga ilaa aad ka qebyqaadato kullanka.

Hadii ka dib la sameeyo dadaal dheeraad ah, lana qorayo dadaaladaa, dugsiga degmadu ma awoodo in uu u baahdo ka soo qaeyb-galkaaga shirka dib u xalinta, dugsiga degmada laga yabaa, in dhaamaadka muddada 30 ka cisho ah ee dib u xalinta, ka codsado *ALJ* in uu diido habka gudbinta cabashada. Qorida dadaaladaa waxa ku jiri kara qoraal keyd san oo dugsiga degmada dayey inuu sameeyo heshiish loo dhan yahay oo wakhtiyaysan goobaysan, sida:

1. Faahfaahinta warbixinta telefoonada lawacay ama la isku dayey iyo natijada wicitanadaas;
2. Koobiyada warqadaha lagu soo direy, iyo hadii ay jirto wax jawaab ka soo baxayday; iyo
3. Warbixinta ku jirta booqashooyin ka la sameeyey ee guriga ama meesha shaqada iyo natiijada ka soo baxday boqoshooyin kaas.

Hadii dugsiga degmada ku fashilma in uu qabto shirka dib u xalinta ogeysiiska mudo 15 maalmood gudahood ka gadaal marka uu helo habka gudbinta cabashada, ama ku fashilma in uu ka qayb-qaato shirka dib u xalinta, waxa aad waydiin kartaa *ALJ* inuu amro in mudo dhan 45 cisho gudahood lagu bilaabo muddada Nidaamka dhageysiga bilaabmo.

Hagaajinta lagu sameenayo muddada 30 ka cisho ah waqtiga dib u xalinta

Hadii adiga iyo dugsiga degmada ku heshiisaan in aad qortaan iska dhaafida shirka dib u xalinta, maalinta 45 ee wakhtiga u xadidan yahay, maalinta ku xigta waa in lagu bilaabo Nidaamka dhageysiga.

Ka dib marka ay bilaamato dhexdhexaadintu ama shirka dib u xalinta iyo ka hor dhamaadka 30 ka cisho ee diwaanka waqtiga dib u xalintu, hadii adiga iyo dugsiga degmada aad ku heshiisaan in aad qortaan in aanu heshiish macquul ahayn, maalinta 45 ee diwaanka taarikhda u xadidan hawshan maalinta ku xigta waa in habka dhageysiga la bilaabma.

Hadii adiga iyo dugsiga degmada ku heshiisaan in aad isticmaashan habka dhex-dhexaadinta, maalinta u danbaysa ee 30 ka diwaanka taarikhda wakhtiga dib u xalinta, labada dhinacba way isku waafiqi karaan inay qoraan inay sii joogtaynayaan dhex-dhexaadinta ila heshiis laga gaadhayo Si kastaba ha ahaate, hadii adiga ama dugsiga degmada mar danbe ka baxo habka dhex-dhexaadinta, maalinta 45 diwaanka taarikhda u xadidan hawsha maalinta ku xigta ayey bilaamaysa Nidaamka dhageysiga dacwada.

Dejinta heshiis qoraal ah

Hadii xalinta muranka la gaadho xal laga gaadho inta lagu jiro shirka dib u xalinta, adiga iyo dugsiga degmada waa inay galaan heshiiska sharci ahan sax ah oo labada dhinacba qabanaya kaas oo ah:

1. Ay saxeexeen adiga iyo wakiil ka socda dugsiga degmada kaas oo leh awood sharci oo u ku joojin karo dugsiga degmada; iyo
2. Sharciga lagu dhaqmayo maxkamad kasta oo heer goboleed ah oo qaadida karta dacwad (maxkamada gobollka oo leh awood ay ku dhageysato dacwad noocan oo kale ah) ama maxkamad degmo oo Mareykanka ku taal.

Waqtiga eegida xishiiska

Hadii adiga iyo dugsiga degmada aad gashaan heshiis ka soo baxay shirka dib u xalinta, xisbi uun (adiga ama dugsiga degmadu) waa in laga fogaado heshiiska inta lagu jiro 3 maalmaha shaqada ee wakhtiga aad adiga iyo dugsiga degmdau saxeexdeen heshiiska.

Dhageysiga habka gudbinta cabashada

Habka Dhexdhexaadka Ah Ee Ugu Fican Dhageysiga.

34 CFR §300.511

Guud ahaan

Markastoo habka gudbinta cabashada la diwaangeliyo, adiga ama dugsiga degmada ku jirteen muran, waa inaad haystaa fursad habka dhexdhexaadka ah ee ugu fican dhageysiga, ka dib raacaya nidaamkan soo socda ee lagu sheegay **Habka Gudbinta Cabashada** iyo **Nidaamka** Dib U Xalinta qeybaha.

Xukunka xeerka maamulka dhexdhexaadka ah

Ugu yaraan, *ALJ*:

1. Waa in aanay noqon shaqaale ka tiran *MDE*, ama dugsiga degmada kaas oo ka mid ah waxbarashada ama xanaaneeya ilma ha. Si kasta ha ahaate, qofkaasi waa aanu shaqaale ka ahayn hey'ad keliya sababto ah isagu/iyadu waxaa wax lagu siiya inuu u shaqeeyo sida *ALJ*;
2. Waa in aanu noqon mid dan shaqsi ama xirfadeed daneynaya, taas oo ka hor imanaysa ujeedada *ALJ*;
3. Waa in uu garanayaa oo fahamayaa bixinta *IDEA*, iyo ku haboon *IDEA* iyo sharciga goboka ku saabsan habka bixinta *IDEA*, ee tan dhexe iyo tan maxkamada gobolka; iyo
4. Waa in garanayaa awoodna u leeyahay in uu qabto dhagaysi dacwadeed, nidaam ka caadiga ah qorina karo go'aan ku haboon heerka sharci la fulinayo.

ALJ ga Gobolka waxa lo kala saara adeega shaqalaha dawlada kuwaas oo ah qareenka iyo kuwa uu shaqo siiyey Xafiiska Mamulka Gobolka Dhageysiga Iyo Sharciga [*State Office of Administrative Hearings and Rules (SOAHR)*]. *MDE* oo (iyadoo loo marayo *SOAHR*) ilaalinayso liiska ay ku jiraan hadalada iyo xaqiiqda aqooneed ee qofka u shaqeeya *ALJ*.

Mowducan arinka nidaamka dhegeysiga

Xisbi (adiga ama dugsiga degmada) taas oo codsadanaya in Nidaamka dhageysiga an la soo bandhigitan arinka inta habka dhageysiga lagu jiro kaas oo aan hore loogu soo jedin habka gudbinta cabashada, ilaa xisbi kale ogolaato.

Waqtiga codsiga dhageysiga

Adiga ama dugsiga degmada waa in aad buuxisaan habka gudbinta cabashada mudo laba sano gudaahod ah oo ah wakhtiga adiga ama dugsiga degmadu ogaa, ama arin aad isla waafaqdeen oo lagu sheegay cabashada.

Waxyaabaha ka reeban waqtiga la isku wafaqay

Wakhtigan la isku wafaqay xaga sare kuma qabanayo haddii aad buuxin weydo habka gudbinta cabashada maxaa sababto ah:

1. Dugsiga degmada si gaar ah ayuu u been abuurtaay dhibaato taas in dib lo xaliyey ama arin aad ku soo bandhigten cabashadaada; ama
2. Dugsiga degmada waxa uu diiday kaa bixiyo xog adiga taas oo loo baahna in la gu siiyo adiga sida uu qeexayo qeybta B ama qeybta C ee *IDEA*.

Xuquuqda Dhageysiga

34 CFR §300.512

Guud ahaan

Xisbi kasta oo Nidaamka dhageysiga ku jirta (oo ay ku jiraan dhageysiga la xidhiidha nidaamka anshax-marinta) waxay xaqu leyihiin:

1. In uu ku wehliyo lana taliyo qareen ama dad takhasus gaar u leh tababarada la xidhiidha dhibaatooyinka ilma ha naafa ah;
2. Soo bandhigaan wajahaana cadeyan, waydiiyan su'alo iyo in la keeno markhaati yasha joogitanka;
3. Waxa mamnuuc ah bandhigida cadaymo dhageysiga la xidhiidha kuwaas oo aan xisbi ga shaaca laga qaadin ugu yaraan shan cisho maalmaha shaqada ka hor xiliga dhaeaysiga;
4. Waxa loo baahan yahay qoraal, ama doorashadaada, elektaroonik, afka la sheegayo oo dhageysiga ah; iyo
5. Waxa loo baahan yahay qoraal, ama doorashadaada, natiijooyin xaqiiqoyin ah oo elektaroonig iyo go, aamo.

Xogta dheraadka la kashifay

Ugu yaraan shan cisho maalmaha shaqada ka hor Nidaamka dhageysiga, adiga iyo dugsiga degmada waa in aad shaaca uga qaadan midba midka kale dhamaan qiimaynta la dhamaystiray wakhtigaa, talooyin keedi lagu saleeyey qiimaynta taas oo adiga ama dugsiga degmadu ugu talo gasheen in la isticmaalo dhageysiga.

ALJ ayaa laga yabaa iney xisbi ga ku guul dareystan adeecida shuruudaha soo bandhigida qiimaynta la xidhiidha ama talooyinka dhageysiga iyadoon dhinaca kale wax ogolaanshaha ah laga heysan xisbi ga kale.

Xuquuqaha dhageysiga waalidka

Waa in lagu siyaa xaquuqdan:

1. Ilma hagu miyuu jooga;
2. In loo lafuro dhageysiga dadwaynaha; iyo
3. In la keydiyo dhageysiga, xaqiiqooyin ka lasoo helay iyo go'aamada lagugu siiyey inay noqodaan qaar bilaash ah

Go'aamada dhageysiga

34 CFR §300.513

Go'aanka xukunka xeerka maamulka

Go'aanka *ALJ* hadii u yahay in ilma *FAPE* ah waa in lagu saleeyo nidaamka saxda ah.

Xalladaha la eedaynayo xadgudub nidaam, *ALJ* sharciga waxay heli kartaa in ilma hagu aanu helin *FAPE* oo ku haboon hadii nidaamku aanu lagu qanci karin:

1. Hadii laga hor joogsaday ilma hagu xaqii uu lahaa ee *FAPE*;
2. Si wayn looga hor joogsaday fursadaadi in aad ka qayb-qaadato habka go'aan qaadashada ee la xidhiidha habka bixinta *FAPE* ilma hagu; ama
3. Waxay sababtey in la waayo fa'idadii waxbarashada ee loo baahnaa.

Sharciga dhisan

Midna oo aan ka mid ahayn habka bixinta xaga sare lagu soo sharaxay waxa loo fasiri karaa in laga hortago in *ALJ* inu ku amro dugsiga degmada inay adeecaan shuruudaha nidaamka ilaalinta qofka qeybta sharciga dhexe ee hoos tagta qeybta B *IDEA* (34 *CFR* §§300.500 loomarayo 300.536).

Kala sarida codsiga nidaamka dhageysiga

Midna kuma jiro nidaamka ilaalinta qofka qeybta sharciga dhexe ee hoos tagta Qeybta B ee *IDEA* ah (34 *CFR* §§300.500 ilaa 300.536) waxa loo fasiri karayey in laga hortago in aad u buuxisid kala gooni habka gudbinta cabashada ee arintaada si kala duwan sida aad habka gudbinta cabashada markii hore u buuxisay.

Warbixinada iyo go'aamada guddida latalinta iyo guud ahaan dadwaynaha

MDE, ka dib baabi'inta xogta shaqsi ahan lagu aqoonsan karo waa in:

1. Ay siisaa warbixinada iyo go'aamada nidaamka dhageysiga guddida la talinta waxbarashada Gobolka ee gaarka ah; iyo
2. Ka dhigto warbixinada iyo go'aamada mid dadwaynuhu arki karaan.

Racfaan

Go'aamada ugu dambeynta; Racfaan; Habka dib u egida dhexdhexaadka ah

34 CFR §300.514

Dhageysiga Go'amada ugu dambeynta

Go'aan laga qaatay nidaamka dhageysiga (oo ay ku jiraan dhageysi la xidhiidha nidaamka anshax-marinta) waa kama dambeys, marka laga reebo in xisbi ga ka mid ah dhageysiga (adiga ama dugsiga degmada) ay racfaan ka qataan go'aanka ayna qataan cabasho ay kaga soo horjedan maxkamada, sida lagu sheegey xagan hoose.

Xadida Waqtiga Iyo Karitaanka Dhageysiga

34 CFR §300.515

MDE waa iney hubiyaan in aanu 45 cisho dib uga dhicin ka dib dhamaan shiyaha 30 ka cisho ee shirka dib u xalinta loo mudeeyey ama, aanu 45 cisho ka danbeyn ka gadaal dhicista wakhtigi la muddeeyey sida lagu faahfaahiyey ee cinwaan hosaadka, **mudada 30 ka cisho ee wakhtiga xalinata:**

1. Go'aan kama dambaysa ayaa lagu gaadhay dhageysiga; iyo
2. Nuqul go'aanka ayaa loo dirayaa dhinac walba.

ALJ ayaa bixinaysa hadii kordhin gaar ah oo ka baxsan jadwalkii 45 cisho ah ee lagu faahfaahiyey xage sare ee codsiya labada xisbi mid ahani sameeyo

Dhagaysi kasta waa in lagu qabto meel iyo wakhti ilma hagu iyo adiguba kari kartaan.

Talaaboyinka Dawlada, Ay ku Jirto Waqtiga Kaas oo Ficilka Diwan Geliyey

34 CFR §300.516

Guud ahaan

Xisbi kasto ha noqoto (adiga iyo dugsiga degmada) aan ku qancin warbixinada iyo go'aamada nidaamka dhageysiga (oo ay ku jiraan kuwa la xidhiidha nidaamka anashax-marinta) waxay xaq u leyihiin inay qataan cabasho ay kaga soo horjedan xukum maxkamadeed iyagoo xushmaynaya xaalada ujeedadeedu aheyd nidaamka dhageysiga. Hawshan waxaa laga yaaba inay qabato maxkamada gobolku si awood xirfadeed oo gar-qaadiseed leh (maxkammada gobolku awood ayay u leedahay inay

dhagaysato kiisaska noocan oo kale ah) ama maxkamada degmada ee Mareykanka iyadoon la'eegeyn xadiga muranka.

Waqtiga xadidan

Xisbi ga (adiga iyo dugsiga degmada) ee qabanaya hawsha waxa aad heysataaan mudo 90 cisho gudahood ah laga bilaabo maalinta go'aanka lagu dhawaaqo ee *ALJ*, si laydinku diwaangeliyo cabashada aad kaga soo horjeedan xukunka maxkamada.

Nidaamyo dheraad ah

Cabashada walba lagaga soo horjeedo xukunka maxkamada:

1. Waa inay heshaa warbixinta maamulka loo gudbinaayo;
2. Wuxuu dhageysanayaa cadeymo dheraad ah oo ku saabsan ogolaanshaha ga ama dugsiga degmada codsigiisa; iyo
3. Waxa lagu saleynayaa go'aanka cadeymaha ugu waawayn iyo deeqida gargaarka taas oo maxkamadu u xaqiijinayso kuwa haboon.

Xaakimka maxkamadaha degmada

Maxkamada degmadu ee Mareykanka waxay awood u leedahay inay xukunto hawlaha ay soo qabatay ee hoos taga Qeybta B ee *IDEA* iyadoon la'eegeyn waxa uu la xidhiidho iyo heerka muranka.

Dhismaha sharciga

Midna oo aan ku jirin sharciga Qeybta B ee *IDEA* xayirayaa ama xadeynayaa xuquuqda, nidaamka iyo ka soo kabasho ee ku jira ee hoos taga dasatuurka Maraykanka, xeerka dadka naafa ah 1990, cinwaanka V ee xeerka dib u dhiska ee 1973 (Qaybta 504) ama sharciyada dhexe ee ilaalinaya xuquuqda ilma maha naafa ah, marka laga reebo ka hor diwaangelinta cabashada rasmiga ah ee xukunka kamaxkamada ee hoos tagaya sharciyadan doonaya inay u gargaraan xisbi ga taas sidoo kale laga helayo Qeybta B ee *IDEA* marka loo u dirid qimeyn habka nidaamka lagu faahfaahiyey xaga sare waa in la isticmaalaa si la mid ah sidii loogu baahna hadii xisbi ga ka mid ahi diwaan gelisay hawsha iyadoo hoos tageysa Qeybta B ee *IDEA*. Tan ayaa la mid ah in aad adigu laga yabaa leedahay cadeemo diyaarsan oo hoos tagta sharci qeyb ah oo laga helayo sida uu sheegayo hoostaga yaasha sharciga daboolaya kuwa laga helayo *IDEA* lakiin guud ahaan, si loo helo gargaar hoos taga sharciyo kale, waa inaad marka hore isticmaasha sharciyada maamul kasoo diyaarsan sida hoos tagaysa *IDEA* (tusale, habka gudbinta cabashada, shirka dib u xalinta, habka dhexdhexaadka ah ee ugu nidaamka dhageysiga) ka hor inta aan la'aadin maxkamada.

Qarashka Qareenka

34 CFR §300.517

Guud ahaan

Hawl kasta, oo la xidhiidha hawl sharci oo la qabtay oo hoos timaada Qeybta B ee *IDEA*, hadii aad ka dhaadhciso, maxkamadu, go'aan keeda, waxa laga yabaa inay ku siiso si sababaysan qarashka qareenka oo ay qeyb ka noqoto qarash kaaga.

Hawl kasta, oo la xidhiidha hawl-qabad sharci oo la qabtay hoos tagtana Qeybta B ee *IDEA*, maxkamada, go'aan keed, waxa laga yabaa inay kuu siiso si sababeysan, qarashka qareenka qeybna ka noqoto kharash kaada la xidhiidha wakaalada waxbarashada gobolka ama dugsiga degmada inay bixiyaan qareenka kaaga hadii qareenku: (a) soo buuxiyey cabashada ama kiiska maxkamada kaas oo maxkamadu heshay in uu mid aan micne badan lahayn ama aan sabab laheyn ama aan laheyn wax sal u ah; ama B) sii joogteeyey in maxkamada lagu kala baxo ka gadaal markii dacwaddii maxkamada si cad u noqotay mid aan micne badan lahayn, aan laheyn wax sabab ah ama aan sal laheyn; ama

Hawl kasta ama dacwad hoos tagta Qeybta B ee *IDEA*, maxkamadu, go'aan keedu, waxa laga yabaa inay si ugu abaal gudo siiso qarashka qareenka qeybna ka noqoto qarashka wakaalada gobolka ee waxbarashada ama dugsiga degmada inay ku siyaan adiga ama qareenka kaaga, hadii codsashada nidaamka dhageysiga dacwadda ama kiiska danbe ee maxkamada loo soo bandhigay ujeedo khiyaamo ama aan sharciga waafaqsaneyn, sida in lagu dhibaateeyo, si loo sababo dib udhac aan muhiim ahayn, ama si aan muhiim ahayn loo kordhiyo kharashka waxqabad ee hawsha ama dacwada.

Qarashka abaalmarinta ah

Maxkamadu waxay ugu abaal gudeysa si sababeysan qarashka qareenka sidan soo socota:

1. Qarashka aha waa in lagu saleeyaa qiimaha sicirka dacwada ee bulshada ay dacwadda ka dhacay, iyadoo loo eegayo nooca tayada adeega la fuliyey. Ma jira wax dheraad ahi ama kordhaya oo loo isticmaalayo xisaabinta Qarashka aha la siiyey.
2. Qarashka aha looguma abaal gudaayo ama wax kale oo qarashaad ah kuwaas looguma gudayo shaqada ama dacwada qeybta B ee *IDEA* hadii adeega la qabtay ka dib la qoray warqad heshiis ah haddii:
 - a. Dalabka la sameeyey, inta lagu soo jiray wakhtiga uu qoray Sharciga 68 ee Xeerka Dhexe Ilaalinta Xogta muwaadinka, kiiska nidaamka dhageysiga, wakhti kasta oo ka badan 10 cisho ka hor bilowga dhageysiga;
 - b. Dalabka lama aqbalin mudo 10 maalmood gudahood; iyo
 - c. Maxkamadu ama *ALJ* ayaa baadhaya in caawinti aad heshay aanay u wanaagsanyn marka loo u dirid qimeyn qoraalka heshiiska.

Ka sakow xayiraadahani, abaal marinta qarashka qareenka iyo kharashka kale ee la xidhiidha ee aad gashay hadii aad ku dacwooto, hadii aad si sababaysan oo xoogaysan aad u diido dalabka heshiiska.
3. Qarashka aha as laga yabaa in aan la bixin karin kullaan kasta oo la xidhiidha Kooxda *IEP*, ilaa kullanka loo qabtay natiijo hawl-qabad maamul ama talabada maxkamada.
4. Qarashka aha ayaa laga yabaa in aan la siinin hadii ay socoto dhexdhexaadinti lagu faahfaahiyey hoostagtana cinwaanka, **Dhexdhexaadinta.**
5. Shirka dib u xalinta, sida lagu faahfaahiyey hoostagtana cinwaanka **Shirka dib u xalinta**, looma tixgelinayo kullaan loo qabtay natiijadiisu tahay dhagaysi maamul ama hawl maxkamadeed, iyo sidii kale loo tixgelin maayo dhagaysi maamul ama hawl maxka madeed ujeedadeeduna tahay habka bixinta qarashka qareenka oo la siiyo.

Maxkamadu way dhimaysaa, sida ku haboon, xadiga qarashka qareenka la siiyey hoos tageysa Qeybta B ee *IDEA*, hadii maxkamadu hesho taas:

1. Adiga ama qareenka gu, intii hawshan maxkamada lagu jiray ama dacwada, si sabab la'aan ah aad dib uga dhacdeen xalintii u danbeysay ee muranka;
2. Xadiga qarashka qareenka hadii kale waxa loo aqoonsanayaa in lagu siiyo si sabab la'aana hadii ay dhaafto sicir ka saacadaha dacwada bulshadu ka jirta ee adeeg yada la midka ah ee qareenka nada si sababaysana u la mid ah dhinaca xirfadda, sumcadda iyo khibrada;
3. Wakhtiga la huray, adeega shaqo ee la qabtay ee xad-dhaafka waxa loo tixgelinayaa hawshii la qabanayey ama dacwadi; ama
4. Qareenka ku matalaya maad siin xogtii ku haboonayd ee ku saabsanayd dugsiga degmada intii lagu jiray habka codsashada oggeysiinta sida lagu ogeysiiska laguna faahfaahiyey cinwaanka hoos yimaada, **Habka Gudbinta Cabashada.**

Si kasta ha ahaate, maxkamadu waxa laga yaaba in aanay dhimin qarashka aha hadii hesho in gobolka ama dugsiga degmada si sabab la'aana uga dib dhaceen shirka dib u xalinta hawl-qabadka ee u danbeeyey ama jiraan rabshad taas oo hoos imanaysa xirfada nidaamka ilaalinta qofka habka bixinta Qeybta B ee *IDEA*.

Nidaamka Marka la Anshax-marinayo ilma maha Naafa ah

Awooda Shaqalaha Dugsiga

34 CFR §300.530

Xalinta arin walba waqti gaar ah

Shaqaalaha dugsiga waxay u tixgelinayaan xaalad kasta oo gaar arin walba waqti gaar ah salkeeda, marka la xaqiijinayo badalka dejinta, la sameeyey iyadoo nidaamka laraacayo shuruudaha la xidhiidha anshax-marinta, waxa ku haboon ilma maha naafa ah kaas oo jebiya xeerka anshaxa ardeyga.

Guud ahaan

Xadka ay ka qadanayaan hawsha ilma aan naafa ahayn, shaqaalaha dugsiga waxa laga yabaa, wixii aan ka badan **10 dugsi maalmeed** oo xidhiidha, in ka sarida ilma maha naafa ah xeerka anshaxa ardeyga meshii lagu badalay booskisa hada iyo kii hore ah kaas oo jebiyey xeerka anshaxa ardeyga, lana geeyo meel ku haboon oo si u dorid waxbarasho fa'do leh ah loogu doortay lana dhigay. Shaqaalaha dugsiga waxay dul dhigi karaan ka sarida dheraad ah ilma aan ka badnayn **10 dugsi maalmeed** oo xidhiidha, kaas oo sannad keliya loo haysto in dhacdooyin kale duwan oo anshax-xumo ah, in kastoo ka sarida aanay la mid ahayn tii badalka dejinta (eeg **Badalka Dejinta oo Sabab ay u Tahay Kaga Sarida Anshaxa** ee qeexitaano, hoose).

Hadii ilma naafa ah ee ka sarida meeshisa/meesheda ku meel gaadhka lagu geeyey wadar ahaan muddo **10 dugsi maalmeed** ee isla sanad dugsiyeed kaa, dugsiga degmada waa inuu maalmaha xiga ee ka sarida sanadka dugsiga, siyaa adeega uu sheegayo ee xadeynayo cinwaan hoosaadka ee hoose, **Adeegyada**.

Awooda dheraadka ah

Hadii dabeecada ardayga ee uu ku jebiyey xeerka anshaxa aan si waafi ah/ si cadaana ah ilma naafa ah ugu muuqan/cadayn, (eeg **Go'aaminta natiijada**, ee hoos) iyo badalka dejinta anshax-marinta waxa ay dhaafi doonta **10 dugsi maalmeed** oo xidhiidha ah, shaqaalaha dugsiga waxay laga yabaa inay ku saleeyaan nidaamka anshax-marinta ilma naafa ah xaalad la mid ah iyo wakhti la mid ah sida ka aan naafa ah ahayn ee caadiga ah, hadii dugsiga siinin adeeg yada ardaygaas sida lagu faahfaahiyey qeybta hoose **adeegyada**. Ilma Kooxda *IEP* ayaa xaqiijinaysana u dorid waxbarasho fa'do leh una qaabeeyaan.

Adeegyada

Adeegyada ay tahay in la siiyo ilma naafa ah ee laga soo saaray meeshiisi ilma waa in la siiya u dorid waxbarasho fa'do leh oo ku meel gaadh ah kala doorashana leh.

Dugsiga degmada kaliya waxa laga doonaya in uu siiyo adeegyo ilma naafa ah ee laga soo saaray meeshiisi **10 dugsi maalmeed ama ka yar** ee sanad dugsiyeedka, hadii la siiyo adeegyo ilma aan naafo ahayn kaas oo isna la saaray si la mid ah sida loo saaray ka naafa ah. Michigan uma baahna adeegyo in la siiyo arday da aan naafa aheyn ee loo soo saaray sababo la xidhiidha anshax-xumo

Ilma naafa ah ee laga soo saaray meeshi uu joogay sidan ilma dejinta **ka badan 10 cisho** maalmo waa iney:

1. Sii wadan helidda adeegyada waxbarashada, si ay ilma ugu suurtagasho in uu la jaanqaado manhaj guud waxbarasho, walowba qaab kala duwan yahiiin, iyo in uu hore u socdo hormarinta kulamad hadafka loo dejiyey ilma ee *IEP*; **iyo**
2. U helo sida ugu habboon, qiimeeynta hab dhaqanka maskaxed [*Functional Behavioral Assessment (FBA)*], adeeg anshaxa faragelinaya iyo isbeddelada, kuwaasi oo loogu tala galay in ay wax ka qabtaan xadgudub yada anshaxa si aaney mar kale u dhicin.

Marka ilma naafa ah laga raro halka uu deggan yahay muddo **10 maalin dugsiyeed ah** isla sannad dugsiyeed kaas, iyo haddii ka sarida ay tahay muddo **10 maalin dugsiyeed ah** oo isku xigta ama ka yar **iyo** haddii ka sarida aaney ahayn badalka dejinta (eeg qeexidda hoose), hadaba shaqaalaha dugsiga oo kaashanaya ugu yaraan hal bare oo kamid ah bareyaasha ilma, ayaa go'aaminaya inta uu le'egyahay adeega ilma u baahana yahay si ay ugu suurtagasho in uu la jaanqaado manhaj guud waxbarasho walowba uu joogo goob kale, iyo in uu horu socod sameeyo si uu u xaqiijiyo hadaf ka loo dejiyey *IEP* ah ee ilma.

Haddii ka sarida ay tahay badalka dejinta (eeg qeexidda hoose), Kooxda *IEP* ee ilma ayaa go'aaminaya inta uu le'egyahay adeega ilma u baahanyahay si ay ugu suurta gasho in uu la jaanqaado manhaj guud waxbarasho walowba uu joogo goob kale, iyo in uu horu socod sameeyo si uu u xaqiijiyo hadafka lo dejiyey qorshaha *IEP* ee ilma.

Go'aaminta natiijada

10 maalin dugsiyeed gudaheed go'aan kasta oo ah badalka dejinta goobta ilma naafa ah oo ay sababtay ku xad-gudub ka dhan ah xeerka anshaxa ardeyga, (marka laga reebo ka ka sarida taas oo ah **10 maalin dugsiyeed** oo isku xigta ama ka yar oo aaney ahayn goob ka sarida), dugsiga degmada, waalidka, iyo xubnaha Kooxda *IEP* (oo ay soo xuleen waalidka iyo dugsiga degmada) ayaa ku khasban in ay dib u eegis ku sameeyaan xogta keydka arday ga, oo ay ka mid tahay *IEP* ee ilma, indha-indheynta baraha, iyo xog walba oo la xiriirta oo uu soo gudbiyey waalidku si go'aan looga gaaro.

1. Haddii anshaxa ay sababtay ama si toos ah uu xidhiidh ula leeyahay ilma naafa ah; ama
2. Haddii ficiladi weydiinta ay toos sababtay ama ula xidhiidha natiijada dugsiga degmada oo ku guuldaraysatay in fuliyaan *IEP* ee ilma.

Haddii dugsiga degmada, waalidka, iyo Kooxda *IEP* ilma ah ay xaqiijiyaan in labadaa xaaladood midkood la waafaqay, waa in anshaxa la go'aamiey in uu yahay mid xaqiiq naafa ah ilma.

Haddii dugsiga degmada, waalidka, iyo xubnaha ilma ah Kooxda *IEP* ay xaqiijiyaan in hab dhaqanku uu xidhiidh toos ah la leeyahay dugsiga degmada inuu ku guul daraysatay in hir geliyaan *IEP* ah ee ardayga, waa in dugsiga degmada ay qaadataa go'aan degdeg ah oo ay xal ugu raadinayso gaabiska jira.

Go'aaminta hab dhaqanku waxuu cadeyn muujineysa u yahay naafa ah ilma

Haddii dugsiga degmada, waalidka, iyo xubnaha Kooxda *IEP* xaqiijiyaan in hab dhaqanku uu muujinayey naafa ah ilma maha, waa in Kooxda *IEP* waa in sameeyan:

1. Samaysaa *FBA*, haddii aan dugsiga degmada samayn *FBA* taa oo sababtay badalka dejinta ilma, waana in ay dejiyaan qorshaha isdhex galka hab dhaqanka [*Behavioral Intervention Plan (BIP)*] ilma; ama
2. Haddii *BIP* uu horey u sameysay, waa in dib lo eega *BIP* ga, wax ka beddelna lagu sameeyaa hadba inta loo baahdo, si wax looga qabto hab-dhaqanka ardayga.

Marka laga reebo kuwa ku qeexan ciwaanka soo socda hoostiisa, **Duruufo gaar ah**, dugsiga degmada waa in ay ilma kusoo celiso goobtiisa marka hore laga bedelay, haddii aan waalidka iyo degmadu isku waafaqin in lagu sameeyo badalka dejinta ilma ka qeyb ah isbeddelka lagu sameynayey qorashaha *BIP*.

Duruufo gaar ah

Ama hab dhaqanku ha noqdo mid ay ka muuqato naafa ah nimada ilma ama yaanu noqon, shaqaalaha dugsiga arday waa ay u doori karaan ilma u dorid waxbarasho fa'do leh (oo ay go'aamiyeen kooxda *IEP* ilma) muddo 45 maalin dugsiiyeed ah, haddii ilma:

1. Usoo qaato hub dugsiga, ama ku dhex heysto hub dugsiga, dhismaha dugsiga ama meel dugsiga ku shaqeeyo oo hoos tagta maamulka *MDE* ama dugsiga degmada;
2. Si kawar qab ah ama u siticmaalo mandoriyasha aan sharciga aheyn sharci darro ah, walax la xakameeyey ama u iibiyo ama uu Qarashka ku qaato iibgeynta qeybta muhiimka uu san muujineyn inta oo dugsiga la jooga, ama dhismaha dugsiga, ama meel dugsiga ku shaqeeyo oo hoos tagta maamulka *MDE* ama dugsiga degmada; ama
3. Dhaawac Jirka aad u daran oo uu gaarsiiyo qof kale isaga oo jooga dugsiga, dhismaha dugsiga, ama meel dugsiga ku shaqeeyo oo hoos tagta maamulka *MDE* ama dugsiga degmada.

Qeexitaano

Walax la xakameeyey waxa laga wadaa mandoriyasha aan sharciga aheyn ama walax kale oo lagu xusay jadwal lada hoose ah I, II, III, IV, ama V qeybta 202(c) ee xeerla Qeybta muhiimka uu san muujineyn (21 U.S.C. 812(c)).

Mandoriyasha aan sharciga aheyn waxa laga wadaa walax la xakameeyey; laakin aan kamid ahayn qeybta muhiimka uu san muujineyn sida sharciga waafaqsan loo isticmaalo iyada oo uu kor kala socdo xirfadle daryeel-caafimaad oo taqasus ka haysta ama walax si sharciga waafaqsan habka bixinta loogu hoos isticmaalo hay'ad kale oo hoos timaada xeer kaas, ama hoos timaada shuruucda kale ee dhexe.

Dhaawac Jirka aad u daran wuxuu la micne yahay ereyga "qaba dhaawac jirka aad u daran" oo ku xusan faqrada (3) xarafka (h) ee qeybta 1365 ee ciwaanka 18, Xeerka Mareykanka. (eeg warqada ku lifaaqsan A.)

Hub wuxuu la micne yahay ereyga "hub khatar ah" ee ku xusan faqradda (2) xarafka (g) ee qeybta 930 ee ciwaanka 18, Xeerka Maraykanka. (Eeg warqada ku lifaaqsan A.)

Ogeysiiska

Taariikhda la gaaro go'aan ilma ka sarida badalka dejinta sababo la xiriira xad-gudub ka dhan ah xeerka anshaxa ardeyga, waa in dugsiga degmada ay ogeysiyaan waalidka go'aan kaas, ogeysiiska nidaamka ilaalinta oo uu waalidka kula tacaalo.

Badalka Dejinta Iyado ay Sababtay Kaga Sarida Anshaxa

34 CFR §300.536

Ilma maha naafa ah oo ka sarida boos kiisa rasmiga ah ee waxbarashada waa **badalka dejinta** haddii:

1. Ka sarida ay tahay mid ka badan 10 maalin dugsiyeed oo isku xigta; **ama**
2. Ilma wuxuu keenay ka sarida taxane ah oo haddii loo fiirsado qaab gaar ah yeelanaya sababtoo ah:
 - a. Ka sarida taxanaha guud ahan marka la isku geeyo ay ka badanyhiin 10 maalin dugsiyeed oo ah sanad dugsiyeedka;
 - b. Ilma hab-dhaqan kiisu waxa uu la mid yahay anshixii falalkii hore ee sababtay in ilma boos kiisa ka sarida marar badan oo isku xigta; iyo
 - c. Qodobada dheeriga ah oo ay ka mid tahay muddada ka sarida walba le'egyahay, wadarta wakhtiga ilma laga bixiyey, iyo isu dhowaanshaha ka sarida midba midka kale.

Haddii qaabka ka sarida ay horseedeyso badalka dejinta, waxa dugsiya degmada ku go'aamineysaa hadba arin walba waqti gaar ah salkeeda, haddii caqabadi soo foodsarto, waxa dib u eegis lagu sameyn doona hab iyo sharciga garsoorka.

Go'aaminta Goobta

34 CFR § 300.531

Kooxda *IEP* ah waa in go'aamiyaan u dorid waxbarasho fa'do leh ee loogu tala galay ka sarida **boos ka bedelidda**, iyo ka sarida ku xusan ciwaannada, **Awooda dheeraadka ah** iyo **Duruufaha gaarka ah**, kor ku xusan.

Racfaan

34 CFR § 300.532

Guud ahaan

Waalidka ilma naafa ah dhalay waxa u banaan in uu soo gudbiyo habka gudbinta cabashada ah habka gudbinta cabashada (eeg kor) oo uu ku dalbanayo dhegeysi garsoor haddii uu kasoo hor jeesto:

1. Go'aan walboo ah meelayn la sameeyey iyadoo la tiigsanyo xeerarka anshaxa habka bixinta; ama
2. Go'aaminta natiijada lagu xusay kor.

Dugsiya degmada waxa u bannaan in ay soo gudbiyan habka gudbinta cabashada ah hab u socodka (eeg kor) uu ku dalbanayo nidaam dhegeysi haddii ay aamisan yihiin in ilma oo booskiisi hore lagu hayo ay dhaawac u gaysanayso ilma ama cida kale.

Awooda xukunka xeerka maamulka

ALJ ee waafaqaya baahiyaha ku xusan ciwaan fara ceedka, **Xukunka xeerka maamulka dhexdhexaadka ah**, waa in uu dhageysiga oo go'aan ka gaaraa. *ALJ* waxa uu:

1. Ku celin kara ilma naafa ah booskii hore laga soo raray haddii *ALJ* uu go'aamiyo in ka sarida ka ilma uu xadgudub ku ahaa shuruudaha ku hoos qeexan ciwaanka, **Awooda Shaqalaha Dugsiga**, ama ilma anshaxiisu uu ahaa mid muujinaya ilma ha naafa ah nimadiisa; ama
2. Dalbado in ilma naafa ah badalka dejinta oo la geeyo u dorid waxbarasho fa'ido leh ah muddo aan ka badnayn 45 maalin dugsiyeed haddii *ALJ* uu xaqiijiyo in ilma oo booskiisi hore lagu hayo ay dhaawac u gaysanayso ilma ama cida kale.

Nidaamka dhageysiga ah waa lagu soo celcelin doona, haddii dugsiga degmada ay aaminsantahay in ilma oo boos kiisi hore lagu celiyo ay dhaawac u gaysanayso ilma ama cid kale.

Markasta oo Waalidka ama dugsiga degmada ay soo gudbiyo habka gudbinta cabashada ah hab u socodka uu ku dalbanayo dhegeysi garsoor, waa in qabashada dhegey sigu ay waafaqda baahiyaha ku hoos qeexan ciwaanada, **Habka Gudbinta Cabashada, Dhegeysiga Dacwadaha ka Dhan ah hab u Socodka**, marka laga reebo kuwan soo socda:

1. *MDE* waxay si degdeg ah u diyaarinaysaa dhegeysiga dacwada, taasi oo khasab ah in ay ku qabsoonto **20** maalin dugsiyeed gudahood, oo ka bilawda wakhtigii dacwadda lasoo gudbiyey waana in go'aan ka soo baxaa **10** maalin dugsiyeed dhegeysiga kadib.
2. Haddii aan waalidka iyo dugsiga degmada aaney isku waafaqin qoraal inad iska dhaaftaan kulanka, ama iay sku waafaqan in la dhex-dhexaadiyo, waa in shirka dib u xalinta lagu raadinayo ku qabsoomaa **toddoba** maalmood gudahood, oo maalmaha jadwalka taarikhda ah kadib marka la ogeysiiska habka gudbinta cabashada dacwadda. Dhegeysiga waa lasii wadikaraa haddii aan arrinkan xal labada dhinac ay ku qancaan laga gaarin **15** maalmood gudahood, oo maalmaha jadwalka taarikhda kadib marka la qabto dacwada ka dhan ah habka gudbinta cabashada.

Go'aan kasta oo kasoo baxa dhegeysiga habka gudbinta cabashada ah hab u socodka caddaaladu waa kama dambays, marka laga reebo go'aamada ay ku lug leeyihiin labada xisbi mid kood (adiga ama dugsiga degmada) kaas oo horseedi kara ficil ama tallaabo shacab, sida ku hoos qeexan ciwaanka "Tallaaboyinka Dawlada, oo ay la Socoto Muddada Lasoo Gudbinayo Tallaabooyin Kaas."

Meeleynta Xilliga Lagu Jiro Racfaan

34 CFR §300.533

Marka sida kor ku qeexan waalidka ama dugsiga degmada ay soo gudbiyaan habka gudbinta cabashada ah habka gudbinta cabashada oo la xiriirta arimaha anshaxa, ilma waa in uu (haddaan waalidka iyo *MDE* ama dugsiga degmada aaney isku waafaqin) u dorid waxbarasho fa'do leh xafiis hayaha dhageysta dacwada, ama inta ay dhamaaneyso mudada ka sarida ka sida hoos ku qeexan ciwaanka, Awooda Shaqalaha Dugsiga, hadba tii hordhacda.

Daryel guud Ilma Weli Kuma Haboona Waxbarasha Gaarka ah Iyo Adeegyada La Xiriira

34 CFR §300.534

Guud ahaan

Haddii aan ilma la go'aamin in uu ku haboon yahay in uu helo waxbarasho gaar ah iyo adeeg yada la xiriira islama kaana uu ku xadgudbo xeerka anshaxa ardeyga, laakiin dugsiga degmada ay ka warqabtay (sida hoos ku xusan) in ilma ahaa ilma naafa ah ka hor inta aan falka anshax darrada ahi dhicin, haddaba ilma waxa uu awooda in uu helo daryeellada ku xusan ogeysiiska.

Waxbarashada asaasiga ah ee arimaha anshaxa

Dugsiga degmada waa in uu tixgeliya ka warqab ka in ilma yahay ilma naafa ah haddii, ka hor arimaha hab dhaqanka keenin ficilka anshaxa dhacay:

1. Waalidka ilma u sheegay walaacisa qoraal ahan in ilma uu u baahanyahay waxbarasho gaar ah iyo adeeg yada la xiriira kormeeraha ama maamulka hey'ada waxbarashada ku haboon, ama macalinka ilma;
2. Waalidka wuxu codsaday qiimeyn ku saabsan in ilma u qalmo in uu helo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee ku hoos xusan Qeybta B ee *IDEA*; ama
3. Macalinka ilma, ama shaqaalaha kale ee dugsiga degmada aya cabasho gaar ah ka gudbiyaan taas oo ku saabsan hab dhaqanka dabecada u muujiyay ilma agaasimaha waxbarashada gaarka ah ee dugsiga degmada ama shaqaalaha kormeer oo ka tirsan dugsiga degmada.

Mamnuuca ah

Dugsiga degmada uma eegi doono inuu leyahay aqoonta oo kale haddii:

1. Waalidka ilma looma ogola in qiimayn lagu sameeyo ilma ama uu diido waxbarashada gaarka ah iyo adeeg yada laxiriira; ama
2. Ilma waa la qiimeeyey waana la go'aamiyey in aanu ahayn ilma naafa ah sida hoos ku xusan qeybta B *IDEA*.

Shuruudaha lagu codsanayo haddii aanu jirin aqoon asaasi ah

Haddii ka hor inta aan ilma lagu qaadin tallaabooyin anshaxa lagu eegayo, dugsiga degmada aaney ka warqabin in ilma uu yahay ilma naafa ah, sida ku hoos qeexan ciwaan faraceed, **Aqoonta aasaaska ah ka warqabka arimaha anshaxa** iyo **Xaalado ka Reeban**, ilma waxa lagu qaadayaa tallaabooyinka anshax lagu eegayo ee laga qaado ilma aan naafa ahayn ee ay ka simanyihiin hab dhaqanka.

Hase ahaatee, haddii la codsado in ilma lagu sameeyo qiimayn inta lagu guda jiro waqti laso jeediye in ilma tallaabooyinka anshaxa lagu eegayo, lasameeyo waa in qiimeynta loo sameeyo si degdeg ah.

Inta qiimeyntu ay ka dhamaaneyso waa in ilma uu joogaa goobta waxbarasho ee ay u go'aamiyen maamulka ugsiga, taasi oo noqon karta dugsi oo laga eryo ama adeeg waxbarasho la'an.

Haddii ilma la xaqiijiyo in uu yahay ilma naafa ah, iyada oo la tixgalinayo xogta kasoo baxda qiimeynta ay samaysay degmada dugsiga degmada, iyo xogta waalidku soo gudbiyo, waa in dugsiga degmada ay siisaa ilma waxbarasho gaar ah iyo adeegyo la xiriira nidaamka laraacayo Qeybta B ee *IDEA*, oo ay kamid tahay shuruuc anshax loo baahanyahay ee kor ku xusan.

U diritaanka iyo Talaabooyinka Sharci Fulineed iyo Maamulka Garsoorka

34 CFR §300.535

Qeybta B ee *IDEA* kuma:

1. Xaaraan timaynayo in wakaaladi ay usoo gudbiso dambiga u galay ilma naafa ah maamul; ama
2. Hor istaagayo sharciga gobolka maamulka garsoorku gudashadooda waaji baadka ah in ay cadaaladda dhexe iyo sharciga maamul gobolka la tiigsashada dembiyo uu gaystay ilma naafa ah.

Gudbinta warbixinta

Haddii dugsiga degmada ay dacwad kasoo gudbiso dembi uu geystay ilma naafa ah, dugsiga degmada:

1. Waa in ay u hubisaa in nuqullada diiwaanada waxbarashada gaarka ah ee ilma iyo anshaxiisaba iyado loot ix gelinayo maamulka hey'ada warbixinta dembiyada u tix raacdo; iyo
2. Suurtagal ah in nuqullada diiwaannada waxbarashada gaarka ah ee ilma iyo anshaxa I warbixinta loo gudbiyo cidda ay u ogolaato xuquuqda *FERPA*.

Waxyaalaha loo baahnyahay si ay u dhacdo ugu badalitanka uu waalidka keliya uu ku geynayo ilma dugsiyada gaarka loo leeyahay isagoo isticmaalaya Qarashka Dawlada

Guud ahaan

34 CFR §300.148

Qeybta B ee *IDEA* kama dooneyo dugsiyada degmada in uu ilma naafa ah ka bixiyo qarashka waxbarashada, oo ay tahay waxbarashada gaarka adeegyada la xiriira ilma haga naafa ah, ama adeeg fududeynaya, haddii dugsiyada degmada ay ilma u suurta galiso in uu helo *FAPE* balse adigu aad dooratey in aad ilma geysid dugsi si gaar ah loo leeyahay ama u fududeyn. Hase ahaatee, dugsiyada degmada ee uu dugsiyada gaarka ah ku yaallo waa in ay ilma aga ku dartaa bulshada baahiyahooda waxbarashada gaarka ah lagu hoos qeexay xeerarka Qeybta B ee ku saabsan habka bixinta ilma waalidkoodu uu geeyey dugsiyada gaarka loo leeyahay ee ku hoos xusan 34 CFR §§300.131 ilaa 300.144.

Magdhawga qarashka geeynta dugsiyada gaarka ah

Haddii ilma uu horey waxbarasho gaar ah iyo adeegyo kale uga helay maamulka dugsiyada degmada, kadibna aad dooratay in la diiwan geliyo ilma dugsiyada xananada ilma, dugsiyada hoose, dugsiyada sare adigoon wax ogolaanshaha ka haysan dugsiyada degmada, maxkamadda ama *ALJ* wuxuu laanta ka dalbanayaa in ay kaa bixiso magdhaw ah kharashkii qoritaanka dugsiyada waqtiga u dhacay a haddii maxkamadda ama *ALJ* ay laanta in aaney ilma u suurta gelin in uu helo *FAPE* ah kahor waqtigii loogu talagalay ilma haga inta aadan qorin dugsiyada gaarka loo leeyahay ilma iyo ee in goobta ay ku haboon tahay ilma. *ALJ* ama maxkamadu wey u heli karaan goob munaasib ah, xittaa haddii goobta aan laga heleyn heerarka Gobolka lagu qiyaaso waxbarashada ay bixiyaan *MDE* iyo dugsiyada degmada.

Xadidaha magdhawga

Qarashka magdhawga ah ee ku xusan faqradda kore hoos ayaa loo dhigi karaa amaba waa la diidi karaa:

1. Haddii: (a) Kulankii u dambeeyey ee *IEP* aad xaadirtay kahor inta aan ilma haga ka sarida dugsiga dawlada, aadan u sheegin Kooxda *IEP* in aad diidan tahay meeleynta lagu soo jeediyey dugsiga degmada ee ah in ilma haga loo suurta galiyo in uu helo *FAPE*, oo ay ka mid tahay qorshaha ah in aad ilma haga in la diiwan geliyo dugsi si gaar ah loo leeyahay adigoo isticmaalaya qarashka dawlada; ama (b) ugu yaraan 10 maalmaha shaqada gudahood (oo ay ku jiraan maalmaha fasaxa ah ee aaney shaqadu jirin) ka bilaab maya ka ka sarida ilma dugsiga dawlada, adigu maad siin ogeysiiska qoraalka ah dugsiga degmada xogtaas;
2. Haddii, ka hor inta aan ilma ka sarida dugsiga dawlada, dugsiga degmada kuu soo gudbiso ogeysiiska qoraalka ka hor ah in ilma haga la rabo in qiimayn lagu sameeyo (oo ay xaqiiqda la socoto sabab caddaynaysa in qiimayntu tahay mid munaasib iyo caqli gal ah), laakiin aadan ilma han keenin si loo qiimeeyo; **ama**
3. Ay maxkamadu hesho in facil kaagan aan wax qiil ah loo heyn.

Si kastaba ha ahaatee, qarashka magdhawga:

1. Waa inaan loo dhimin ama loo diidin sababa la xiriira ogeysiiska la'aanta haddii: (a) Dugsiga uu kaa hor istaagay in aad soo gudbiso ogeysiiska; (b) Aadan helin ogeysiiska kuu sheegaya in masuuliyad ku saaran ay tahay in aad soo gudbiso ogeysiiska kor ku xusan; ama (c) U cabashada kor ku xusan ay u gaysan karaan ilma hagu dhaawac; iyo
2. Waxa suurtagal ah in ikhtiyaarka maxkamadda ama *ALJ* uu noqdo inaan loo dhimin ama loo diidin magdhawga sababo ah in waalidku uu ku guul daraystay in uu soo gudbiyo ogeysiiska kii loo baahnaa haddii: (a) Waalidku anuu wax akhriyin waxna qorin ama afka Ingiriisiga aanu qori karin; ama (b) Cabashada kor ku xusan ay dhaawac dareemed aad u geysaneyso ilma.

Wareejinta Xuquuqda Waalidka Da'da Qaangaadh ka

34 CFR §300.520

Marka arday naafa ah uu gaaro da'da qaangaarka (da'da 18 haddaan maxkamada Michigan qareenka sharciga usoo magacaabin ilaaliye), waa in wakiilka dawlada ay ogeysiiska in loo baahanyahay kuwan hoos ku xusan Qeybta B ee *IDEA* ay usoo gudbisaa arday ga iyo waalidkiisaba ayna dhammaan xuquuqaha ay gudoon siisa waalidka Qeybta B ee *IDEA* loo badaloyo ardayga. Dhammaan xuquuqda la gudoonsiiyo waalidka waxa sidoo kale loo wareejinayaa arday dayda gaaray da'da qaangaadhey iyo kuwa lagu xabbisay xabsiyada dhexe, gobolka, ama maxadyada toosinta.

Ku lifaaqa A – Qeexitaano Dhexe

Dhaawac Jirka Aad u Daran

18 USC 1365(h)

3. Weedha “dhaawac jirka aad u daran” oo la micne ah dhaawac jirka ah oo la xiriira –
 - (A) dhaawac sababi kara dhimasho;
 - (B) xanuun jirka sa'id ah;
 - (C) dhaawac muuqalka ah oo aan isbadaleyn; ama
 - (D) muqaalka ah xubin beelid ama qeyb ka mid jirka oo joojisay shaqeynta, xubnaha, ama qeybta maskaxda; iyo
4. Kalmada “dhaawac jireed” waxay la micne tahay –
 - (A) jaritaan, xoqitaan, nabar, gubasho, ama muuqdil;
 - (B) xanuunka jirka;
 - (C) bukto;
 - (D) qeyb ka mid ah shaqada xub naha jirka, xubin, ama qeybta maskaxda; ama
 - (E) dhaawac kasta oo jirka soo gaara, xittaa haddii mudadiisu gaabantahay.

Hub

18 USC 930(g)

(2) Kalmada “hub daran” waxay la micna tahay hub, aalad, qalab, walax, ama dareere, noole ama waxaan nooleye oo loo isticmaalo dil, ama sababi kara dhimasho ama dhaawac Jirka aad u daran, marka laga reebo mindida jeebka ama sakiin geli karta oo dherer keedu ka yar yahay 2 1/2 inji.